

На основу члана III, Програм 2, одељак I, Пододељак Б тачка 1. Споразума о зајму (Пројекат за конкурентну пољопривреду) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој („Службени гласник РС – Међународни уговори”, број 2/20) и члана 17. став 4. и члана 24. став 2. Закона о Влади („Службени гласник РС”, бр. 55/05, 71/05 – исправка, 101/07, 65/08, 16/11, 68/12 – УС, 72/12, 7/14 – УС, 44/14 и 30/18 – др. закон),

Министар пољопривреде, шумарства и водопривреде доноси

ПРАВИЛНИК

о додели бесповратних средстава у оквиру пројекта за конкурентну пољопривреду

(Објављено у „Службеном гласнику РС”, бр. 104/2023 од 24.11.2023. године)

I. УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

Овим правилником ближе се прописују врсте прихватљивих инвестиција и трошкова, услови и начин остваривања права на бесповратна средства, лица која остварују право на бесповратна средства, као и минимални и максимални износ бесповратних средстава по кориснику за спровођење Пројекта за конкурентну пољопривреду.

Дефиниције

Члан 2.

Поједини изрази употребљени у овом правилнику имају следећа значења:

- 1) *агрегатор* јесте предузетник, привредно друштво или земљорадничка задруга која откупљује пољопривредне производе од примарних пољопривредних произвођача у сврху дораде, складиштења, припреме, односно прераде, као и даљег пласмана на тржиште или производи и прерађује примарне пољопривредне производе ради даљег пласмана на тржиште;
- 2) *аквакултура* јесте гајење риба, и то шаранске и пастрмске рибе, у објектима за аквакултуру, у складу са законом којим се уређује сточарство;
- 3) *бесповратна средства* јесу средства која корисници добијају у сврху реализације одобрених пројеката, а под условима и на начин прописан овим правилником;
- 4) *винарија* јесте објекат који је у функцији обављања производње шире, вина и других производа од грозђа, шире, кљука и вина које се користе у производњи вина и састоји се од производног круга и помоћног круга у складу са посебним прописом којим се уређују ближи услови у погледу објеката, просторија, техничких услова, опреме, судова и уређаја, као и стручног кадра које мора да испуњава произвођач шире, вина и других производа од грозђа, шире, кљука и вина који се користе у производњи вина;
- 5) *добављач* јесте лице које има својство трговца у складу са законом којим се уређује трговина и које подносиоцу захтева издаје рачун за набавку предмета инвестиције;
- 6) *извођење грађевинских радова* јесте грађење, реконструкција, доградња, адаптација и санација, у складу са законом којим се уређује планирање и изградња (у даљем тексту: изградња);

7) *капиталне инвестиције* јесу инвестиције у имовину корисника бесповратних средстава и то за: изградњу и опремање објеката, набавку нових машина и опреме, инвестиције у дигитализацију/аутоматизацију, набавку софтвера за унапређење производног/прерађивачког процеса; набавку опреме за унапређење стандарда заштите животне средине и за изградњу објеката, а које се односе на унапређење конкурентности и унапређење тржишне позиције корисника бесповратних средстава и чине део Потпројекта; као и инвестиције у вези са коришћењем обновљивих извора енергије и унапређењем енергетске ефикасности корисника;

8) *инвестиције у људске ресурсе* јесу инвестиције у бруто зараде и припадајуће порезе и доприносе на зараду лица која су ангажована од стране агрегатора у време трајања Потпројекта, на основу процедура Светске банке за ангажовањем индивидуалних консултаната и плаћају се из одобрених средстава у току трајања индивидуалног Потпројекта корисника и чија се потреба за ангажовањем представља у Опису пројекта, заједно са предложеним буџетом;

9) *инвестиције у стручно-техничку подршку и тренинг* јесу накнаде за стручно-техничку подршку консултаната, као и накнаде за унапређење знања и тренинга неопходних за реализацију активности предвиђених Потпројектом (унапређење технологије производње/прераде, смањење загађења животне средине, коришћење обновљивих извора енергије и унапређење енергетске ефикасности, унапређење квалитета, безбедност хране, достизање и примена националних стандарда, дигитализација пољопривредне производње/прераде, основна знања из области финансија, унапређење продаје и пласмана, брендирање, паковање и означавање и друге сличне активности);

10) *иновација* је скуп активности којима је развијен, односно пласиран на тржиште или у употребу нови или значајно побољшан производ, процес или услуга са циљем стварања нове додате вредности;

11) *консултант за припремне трошкове корисника бесповратних средстава* (у даљем тексту: консултант за припремне трошкове) јесте предузетник или привредно друштво које је уписано у Регистар привредних субјеката који води Агенција за привредне регистре и налази се у активном статусу, и то за претежну делатност: (1) рачуноводствени, књиговодствени и ревизорски послови, пореско саветовање; или (2) консултантске активности у вези са пословањем и осталим управљањем;

12) *консултант за стручно-техничку подршку и тренинг корисника бесповратних средстава* (у даљем тексту: консултант за стручно-техничку подршку и тренинг) јесте предузетник или привредно друштво уписано у Регистар привредних субјеката који води Агенција за привредне регистре и налази се у активном статусу, и то за претежну делатност: (1) консултантске активности у вези са пословањем и осталим управљањем; или (2) истраживање тржишта и испитивање јавног мњења; или (3) остале стручне, научне и техничке делатности; или (4) ветеринарске делатности – за пројекте у области сточарства;

13) *купац производа* јесте страно правно лице које је увозник пољопривредних производа од агрегатора и то робе пореклом из Републике Србије из сектора за који агрегатор подноси пријаву, или домаће правно лице које је власник малопродајних или велепродајних места или објеката у којима се врши промет пољопривредних и/или прехранбених производа или домаће правно лице које од агрегатора купује производе за даљу продају на тржиште Републике Србије и то из сектора за који је агрегатор поднео пријаву;

14) *машине и опрема* јесу технички уређаји или системи састављени од различитих компоненти и механизма који омогућавају извођење одређених радњи или операција као што су пријем, транспорт, обрада, припрема, паковање, пласман или друге радње у производњи;

15) *место инвестиције* јесте место пребивалишта, односно седишта подносиоца захтева за остваривање права на бесповратна средства за инвестиције које се односе на набавку машина, механизације и опреме, односно место у ком се налази објекат који је предмет инвестиције у изградњу и/или опремање објекта;

16) *млечна крава* јесте свако женско грло говеда млечних раса старије од 24 месеца;

17) *нова машина и опрема* јесте машина, опрема и механизација која се први пут ставља у употребу и чији су сви саставни делови нови, која је произведена најкасније пет година пре године у којој се подноси захтев за одобрење пројекта;

18) *нови трактор* јесте серијски произведен трактор који се први пут ставља у употребу, чији су сви саставни делови, уређаји и опрема нови и који је произведен најкасније три године пре године у којој се остварује право на подстицаје. Трактор означава моторно возило које има најмање две осовине и које је намењено за вучење, гурање, ношење или погон измењивих прикључака за извођење пољопривредних и шумских радова и за вучу прикључних возила за трактор, у складу са прописима којима се уређује безбедност саобраћаја на путевима;

19) *објекат за аквакултуру* јесте рибњак, полурибњак, кавез, ограђени или преграђени делови риболовне воде и други објекти који служе за гајење риба, у складу са законом којим се уређује сточарство;

20) *објекат за складиштење стајњака* јесте пратећи економски објекат (бетонске писте за одлагање чврстог стајњака, објекти за складиштење осоке), у складу са законом којим се уређује планирање и изградња;

21) *објекат за смештај животиња* јесте стаја за стоку и живинарник, у складу са посебним прописом којим се уређује класификација објеката;

22) *објекат за складиштење пољопривредних производа* јесте простор намењен чувању различитих пољопривредних производа као што су остали усеви, воће, поврће, млечни производи и други прехранбени производи, а који је намењен да обезбеди оптималне услове за чување квалитета и карактеристика производа током складиштења;

23) *објекат за прераду пољопривредних производа* јесте објекат у коме се обавља прерада пољопривредних производа, осим објекта у коме се обавља малопродаја;

24) *остали усеви* јесу: (1) житарице (пшеница, кукуруз, јечам, раж, хељда, просо, тритикале и др.); (2) уљане културе и индустријске културе (соја, сунцокрет, репица, лан, конопља, семе бундеве, меркантилна шећерна репа); (3) сирак; (4) хмељ; (5) зачинско, ароматично и лековито биље (бела слачица, црна слачица, ким, босиљак, анис, коријандер, камилица, нана, матичњак, бели слез, копар, коприва, валеријана итд.); (6) крмно биље, у складу са шифарником биљне производње који је саставни део прописа којим се уређује регистар пољопривредних газдинстава;

25) *пољопривредна механизација* јесте скуп техничких уређаја, машина и возила који су дизајнирани и намењени за употребу у пољопривредној производњи;

26) *повезана лица* јесу носилац и чланови породичног пољопривредног газдинства, супружници, ванбрачни партнери, крвни сродници у побочној линији закључно са трећим степеном сродства, сродници по тазбини до другог степена сродства, усвојилац и усвојеник, лица између којих је извршен пренос управљачких права и лица која су повезана у смислу закона којим се уређује порез на добит правних лица;

27) *прерада пољопривредних производа* јесте сваки поступак који битно мења почетни примарни производ, укључујући и хлађење, замрзавање, дубоко замрзавање или одмрзавање, одсецање, откоштавање, драње, млевање, дробљење, раздвајање, резање, уситњавање, сечење, љуштење, загревање, димљење, саламурење, зрење, сушење, маринирање, екстраховање, екструзију или комбинацију ових процеса;

28) *примарна биљна производња* јесте производња биљних култура, и то: осталих усева, поврћа, цвећа, воћа и грожђа, у складу са шифарником биљне производње који је саставни део прописа којим се уређује регистар пољопривредних газдинстава;

29) *примарна пољопривредна производња у сточарству* јесте производња: млека (крављег, овчијег и козијег), меса (тов јунади, производња јунећег/говећег меса у систему „крава – теле“, производња прасади за тов, тов свиња, узгој оваца, коза, бројлера у сврху производње меса), меда и других пчелињих производа, као и припрема, дистрибуција и складиштење концентроване и кабасте сточне хране;

30) *припремни трошкови* јесу накнада за:

(1) ангажовање консултаната припремне трошкове од стране подносилаца пријава за активности на припреми потребне документације од момента објављивања Јавног позива за подношење пријава за утврђивање права на коришћење бесповратних средстава до потписивања уговора о додели бесповратних средстава између министарства надлежног за послове пољопривреде, са једне, и подносиоца пријаве којем су одобрена средства за реализацију Потпројекта са друге стране,

(2) активности консултаната за припремне трошкове на реализацији Потпројекта корисника који су потписали уговор са министарством надлежним за послове пољопривреде, са једне, и корисника бесповратних средстава, са друге стране, који настају од момента потписивања уговора до завршетка Потпројекта;

31) *Потпројекат* јесте целокупна активност примарног пољопривредног произвођача или агрегатора у вези са спровођењем инвестиција у сврху унапређења конкурентности, квалитета производа, унапређења тржишне позиције и пласмана, а за коју се подноси захтев за одобравање Потпројекта, односно коришћење бесповратних средстава у складу са овим правилником, а који садржи и образложење економске исплативости и одрживости;

32) *реализација инвестиције* јесте извршење свих радњи и обавеза утврђених решењем о одобрењу Потпројекта и уговором о додели бесповратних средстава, као и стављање инвестиције у функцију у складу са наменом;

33) *софтвер* јесте збирка рачунарских програма и пратећих података који уз одговарајућу рачунарску опрему омогућавају дигитализацију, аутоматизацију, односно унапређење ефикасности и продуктивности у оквиру активности дефинисаних Потпројектом.

II. ВРСТЕ ПРИХВАТЉИВИХ ИНВЕСТИЦИЈА И ТРОШКОВА

Члан 3.

Прихватљиве врсте инвестиција, односно трошкова јесу:

- 1) припремни трошкови;
- 2) капиталне инвестиције;
- 3) инвестиције у људске ресурсе;
- 4) инвестиције у стручно-техничку подршку и тренинг.

Припремни трошкови обухватају накнаде за подршку консултаната за припремне трошкове у сврху припреме неопходне документације за пријављивање, израде пословног плана, као и припреме документације која прати спровођење набавки од момента потписивања уговора о додели бесповратних средстава.

Укупна накнада за припремни трошак не може бити већа од 5% вредности Потпројекта, од којих износ за активности које обавља консултант за припремне трошкове од момента објављивања јавног позива до потписивања уговора о додели бесповратних средстава на име припремних трошкова не може бити већи од 2%, док за активности након потписивања Уговора о додели бесповратних средстава до завршетка реализације инвестиције Потпројекта износ не може бити већи од 3%.

Вредност инвестиција у људске ресурсе не може бити већа од 10% од укупног износа Потпројекта.

Вредност инвестиција за стручно-техничку подршку и тренинг не може бити већа од 10% од укупног износа Потпројекта.

Консултант за стручно-техничку подршку и тренинг не може бити ангажован као консултант за припремне трошкове.

Програм подршке за унапређење конкурентности и јачање веза унутар тржишног ланца у области примарне пољопривредне производње и диверзификације дохотка у руралним подручјима

Члан 4.

Програм подршке обухвата прихватљиве инвестиције из члана 3. став 1. тач. 1), 2) и 4) овог правилника и бесповратна средства за Потпројекте који се односе на унапређење конкурентности примарне пољопривредне производње, јачање веза унутар тржишног ланца, као и на диверзификацију економских активности на газдинству кроз развој старих и уметничких заната, односно домаће радиности.

Програм подршке за прихватљиве инвестиције из члана 3. став 1. тачка 2) овог правилника, обухвата бесповратна средства за Потпројекте и то за:

- 1) инвестиције у унапређење конкурентности примарне пољопривредне производње у сточарству у области производње млека;
- 2) инвестиције у унапређење конкурентности примарне пољопривредне производње у сточарству у области производње меса;

- 3) инвестиције у унапређење конкурентности примарне пољопривредне производње у сточарству у области пчеларства;
- 4) инвестиције у унапређење конкурентности примарне пољопривредне производње у сточарству у области аквакултуре;
- 5) инвестиције у унапређење конкурентности примарне биљне производње у области производње воћа, поврћа, грожђа и цвећа;
- 6) инвестиције у унапређење конкурентности примарне биљне производње у области производње осталих усева;
- 7) инвестиције у унапређење дохотка на пољопривредном газдинству кроз бављење активностима у области старих и уметничких заната, односно домаће радиности.

Члан 5.

Бесповратна средства у оквиру програма подршке из члана 4. став 2. овог правилника обухватају:

- 1) набавку и инсталирање нове опреме у сврху коришћења обновљивих извора енергије и унапређење енергетске ефикасности ради унапређења конкурентности унутар сектора примарне пољопривредне производње на који се пројекат односи;
- 2) набавку нове опреме за дигитализацију и/или аутоматизацију производних система, укључујући и набавку адекватних софтвера са пратећим хардвером ради унапређења конкурентности унутар сектора примарне пољопривредне производње на који се пројекат односи.

Бесповратна средства из члана 4. став 2. тачка 1) овог правилника обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) изградња и опремање објеката за смештај животиња у сврху производње млека;
- 2) изградња и опремање објеката за манипулацију, складиштење и дистрибуцију стајњака;
- 3) изградња и опремање објеката за мужу, хлађење и чување млека;
- 4) набавка нове опреме и машина за манипулацију и транспорт чврстог или течног стајњака;
- 5) набавка нове опреме и машина за припрему сточне хране, храњење и појење животиња;
- 6) набавка нових сточних вага, рампи за утовар и истовар и торова за усмеравање и задржавање животиња;
- 7) набавка нове опреме за обраду папака;
- 8) набавка нове опреме за електричне заштитне ограде за пашу;
- 9) набавка новог трактора снаге до 80 kW.

Бесповратна средства из члана 4. став 2. тачка 2) овог правилника обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) изградња и опремање објеката за смештај животиња у сврху производње меса;
- 2) изградња и опремање објеката за манипулацију, складиштење и дистрибуцију стајњака;

- 3) набавка нове опреме и машина за манипулацију и транспорт чврстог или течног стајњака;
- 4) набавка нове опреме и машина за припрему сточне хране, храњење и појење животиња;
- 5) набавка нових сточних вага, рампи за утовар и истовар и торова за усмеравање и задржавање животиња;
- 6) набавка нове опреме за обраду папака;
- 7) набавка нове опреме за електричне заштитне ограде за пашу;
- 8) набавка новог трактора снаге до 80 kW.

Бесповратна средства из члана 4. став 2. тачка 3) овог правилника обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) набавка нове опреме за пчеларство;
- 2) набавка нових приколица за превоз пчелињих друштава;
- 3) изградња објеката за складиштење пчеларске опреме;
- 4) изградња објеката за врцање, складиштење и паковање меда;
- 5) изградња и опремање хладњача (класична или контејнерска) за чување саћа и пчелињих производа.

Бесповратна средства из члана 4. став 2. тачка 4) овог правилника обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) набавка нове опреме за аквакултуру;
- 2) набавка нове опреме и машина за припрему, руковање и дистрибуцију рибље хране;
- 3) изградња објеката за аквакултуру.

Бесповратна средства из члана 4. став 2. тачка 5) овог правилника обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) инвестиције за унапређење производње у заштићеном простору:
 - (1) набавка, постављање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа и цвећа, као и за производњу расада ових култура,
 - (2) набавка нове опреме за вештачко опрашивање биљака,
 - (3) набавка нове опреме и уређаја за додатно осветљење и сенчење заштићеног простора,
 - (4) набавка нове опреме и уређаја за припрему земљишта и супстрата за гајење биљака,
 - (5) набавка нове опреме и уређаја за хидропонско гајење биљака,
 - (6) набавка нове опреме и уређаја за заштиту биљака и стерилизацију земљишта,
 - (7) набавка нове опреме за обогаћивање угљен-диоксидом (тзв. ђубрење угљен-диоксидом приликом производње у заштићеном простору);
- 2) инвестиције у набавку нових машина и опреме, опште и специјалне намене, за производњу биљака на отвореном пољу:

- (1) набавка нове опреме за резивање, млевење, сечење и уклањање остатака након резивања у воћарству,
 - (2) набавка и постављање система за заштиту од града у вишегодишњим плантажама (подизање система противградних мрежа),
 - (3) набавка и постављање жичаних ограда око вишегодишњих плантажа,
 - (4) набавка нове опреме, машина и уређаја за наводњавање,
 - (5) набавка нове опреме/машина за системе за заштиту од мраза,
 - (6) набавка нових машина за основну обраду земљишта,
 - (7) набавка нових машина за допунску обраду земљишта,
 - (8) набавка нових машина за ђубрење,
 - (9) набавка нових машина за сетву,
 - (10) набавка нових машина за садњу, као и садњу са мулчирањем (малч фолије),
 - (11) набавка нових машина за заштиту биља,
 - (12) набавка новог трактора снаге до 80 kW;
- 3) инвестиције у набавку нових машина и опреме за бербу/жетву, транспорт и припрему пољопривредних производа за тржиште:

- (1) набавка нових машина за бербу воћа и поврћа,
- (2) набавка нових машина за превоз пољопривредних производа,
- (3) набавка нових бокс палета за транспорт и складиштење производа,
- (4) набавка нове опреме за чишћење и прање производа,
- (5) набавка нове опреме за сортирање и калибрацију производа,
- (6) набавка нове опреме за паковање и маркетинг производа.

Бесповратна средства из члана 4. став 2. тачка б) овог правилника обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) набавка нових машина за основну обраду земљишта;
- 2) набавка нових машина за допунску обраду земљишта;
- 3) набавка нових машина за међуредну обраду земљишта;
- 4) набавка нових машина за ђубрење;
- 5) набавка нове механизације за сетву;
- 6) набавка нових машина за заштиту биља;
- 7) набавка нових машина за транспорт;
- 8) набавка нове опреме и машина за наводњавање;

9) набавка нових специјализованих машина за жетву (искључиво за лековито и ароматично биље, а искључујући комбајне за жетву житарица, уљарица и индустријског биља).

Бесповратна средства из члана 4. став 2. тачка 7) овог правилника обухватају следеће врсте инвестиција:

1) набавка опреме и оруђа у сврху очувања и унапређења старих и уметничких заната, односно послова домаће радиности који су сертификовани, у складу са посебним прописом којим се одређују послови који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификавања истих и вођењу посебне евиденције издатих сертификата;

2) набавка опреме и инвентара за опремање радног и продајног простора за производњу, односно продају производа.

Програм подршке за унапређење конкурентности веза унутар тржишног ланца у области откупа, прераде, пласмана пољопривредних производа и унапређење пласмана производа домаће радиности – Програм подршке за агрегаторе

Члан 6.

Програм подршке обухвата прихватљиве инвестиције из члана 3. став 1. овог правилника које се односе на унапређење конкурентности и веза унутар тржишног ланца у области откупа, прераде, пласмана пољопривредних производа, као и унапређење пласмана производа домаће радиности.

Програм подршке за прихватљиве инвестиције из члана 3. став 1. тачка 2) овог правилника, обухвата бесповратна средства за Потпројекте и то за инвестиције за унапређење:

1) пријема, манипулације, утврђивање квалитета, дораде, складиштења, прераде и пласмана осталих усева;

2) конкурентности у области прераде и пласмана млека и млечних производа;

3) конкурентности у области прераде и пласмана меса и производа од меса;

4) конкурентности у области производње и пласмана вина;

5) конкурентности у области прераде/дораде, паковања и пласмана пчелињих производа;

6) пласмана производа старих и уметничких заната, односно послова домаће радиности који су сертификовани, у складу са посебним прописом којим се одређују послови који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификавања истих и вођењу посебне евиденције издатих сертификата;

7) конкурентности у области откупа, прераде, припреме за даљу продају и пласмана воћа и поврћа.

Члан 7.

Бесповратна средства у оквиру програма подршке из члана 6. став 2. овог правилника обухватају:

1) набавку и инсталирање нове опреме у сврху коришћења обновљивих извора енергије (соларна енергија, биомаса, биогаз, геотермал) и унапређење енергетске ефикасности ради унапређења конкурентности унутар сектора откупа, односно прераде на који се Потпројекат односи;

2) набавку нове опреме за дигитализацију и/или аутоматизацију производних система, укључујући и набавку адекватних софтвера са пратећим хардвером ради унапређења конкурентности унутар сектора откупа, односно прераде на који се Потпројекат односи;

3) набавка и инсталирање нове опреме као и инвестиције у имовину, нарочито у циљу достигања стандарда заштите животне средине и то у области управљања отпадом и отпадним водама;

4) набавка и инсталирање нове опреме, инвестиције у физичку имовину, и/или услуга, које за циљ имају развој и примену иновација, иновативних технологија, и/или иновативних приступа и модела управљања.

Бесповратна средства за инвестиције за унапређење пријема, манипулације, утврђивање квалитета, дораде, складиштења, прераде и пласмана осталих усева, обухватају следеће врсте инвестиција:

1) инвестиције за прераду:

(1) житарица:

– инвестиције у изградњу и опремање објеката за пријем, манипулацију, утврђивање квалитета, чишћење, сушење, складиштење, као и откуп и даљу продају зрнастих производа, и то изградњу објеката за пријем, одређивање квалитета, чишћење, сушење, складиштење и манипулацију зрнастим производима, са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром,

– набавка машина и опреме за манипулацију житарица,

– инвестиције везане за прераду житарица,

– изградња објеката за пријем, чишћење, сушење, складиштење, прераду и паковање житарица са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром,

– набавка нових машина и опреме за прераду житарица,

– набавка нове опреме и уређаја за паковање и складиштење житарица, као и производа насталих њиховом прерадом,

– набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлачионице и санитарне просторије,

– набавка нове опреме за дезинфекцију радника,

– набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду,

– набавка контролних маркица са ознакама географског порекла,

– изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органиски отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);

(2) уљаних култура:

– изградња објеката за пријем, чишћење, сушење, складиштење, прераду и паковање уљаних култура са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром,

– набавка нове опреме и уређаја за хладно пресовање уљарица,

– набавка нове опреме и уређаја за физичку прераду уљарица,

- набавка нове опреме за пуњење и паковање уља,
- набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлационице и санитарне просторије,
- набавка нове опреме за дезинфекцију радника,
- набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду,
- набавка контролних маркица са ознакама географског порекла,
- изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органиски отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);

(3) гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља:

- изградња објеката за прераду, паковање и складиштење гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром,
- набавка нове опреме и уређаја за сушење гајених зачина, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
- набавка нове опреме и уређаја за прераду гајених зачина, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
- набавка нове опреме и уређаја за дестилацију гајених зачина, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
- набавка нове опреме и уређаја за екстракцију уља из гајених зачина, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
- набавка нове опреме и уређаја за паковање и складиштење гајених зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
- набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлационице и санитарне уређаје,
- набавка нове опреме за дезинфекцију радника,
- набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду,
- набавка контролних маркица са ознакама географског порекла,
- изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органиски отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);

2) набавка опреме за инвестиције из тачке 1) овог става, и то:

- 1) опрема за управљање отпадом, смањење отпада, рециклажу и поновну употребу;
- 2) опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода;
- 3) опрема за обновљиве изворе енергије: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогас опрема и сва пратећа опрема неопходна за успешну инсталацију, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање;

- 4) опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа;
- 5) ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом).

Бесповратна средства за инвестиције за унапређење конкурентности у области прераде и пласмана млека и млечних производа, обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) набавка нових специјализованих возила за превоз сировог млека са одговарајућом опремом (мерни уређаји и уређаји за узорковање);
- 2) набавка нове опреме за узорковање, пријем, прераду, пуњење и паковање млека и млечних производа;
- 3) набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлачионице и санитарне просторије;
- 4) набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део постројења за прераду;
- 5) набавка нове опреме за дезинфекцију радника;
- 6) набавка контролних картица са ознакама географског порекла,
- 7) изградња и опремање објеката за прераду млека и складиштење готових производа од млека;
- 8) изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);
- 9) ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом);
- 10) опрема за држање, складиштење и чување млека и млечних производа;
- 11) опрема за складиштење и транспорт примарне, секундарне и терцијарне амбалаже и отпада;
- 12) опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода;
- 13) опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, опрема за биогаз/биомасу и сва пратећа опрема неопходна за успешну инсталацију, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање;
- 14) опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа.

Бесповратна средства за инвестиције за унапређење конкурентности у области прераде и пласмана меса и производа од меса, обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) набавка нове опреме за омамљивање, клање и прераду трупова;
- 2) набавка нових уређаја за мерење удела мишићног ткива у труповима;
- 3) набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизација) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлачионице и санитарне просторије;
- 4) набавка нове опреме за прикупљање, пријем, чување/складиштење (хлађење), уклањање и прераду нуспроизвода животињског порекла који нису за људску употребу;

- 5) набавка нове опреме и уређаја за сечење, обраду, прераду, паковање и обележавање меса и млеченог меса, месних прерађевина, машински одвојеног меса и месних производа;
- 6) набавка нове опреме и уређаја за хлађење, пастеризацију, стерилизацију као и друге термичко-технолошке операције прераде меса и месних производа;
- 7) набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду;
- 8) набавка нове опреме за дезинфекцију радника;
- 9) набавка контролних маркица са ознакама географског порекла;
- 10) изградња и опремање објеката за клање, прераду трупова и прераду меса и за складиштење готових производа од меса;
- 11) изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);
- 12) опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода;
- 13) опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогаз опрема и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање;
- 14) опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа;
- 15) ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом).

Бесповратна средства за инвестиције за унапређење конкурентности у области производње и пласмана вина, обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) набавка нове опреме за производњу вина;
- 2) набавка евиденционих маркица које означавају вина са ознаком географског порекла;
- 3) набавка лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, у склопу погона за прераду, укључујући опрему за испитивање квалитета вина;
- 4) изградња и опремање винарије;
- 5) набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);
- 6) уређаји и опрема за прераду нуспроизвода од грожђа (осим дестилата);
- 7) опрема и уређаји за пријем, паковање и обележавање стоног грожђа и друге специјализоване опреме;
- 8) опрема за сакупљање, транспорт и прераду грожђа;
- 9) опрема за ферментацију, хлађење, грејање, односно друге технолошке операције прераде вина;
- 10) опрема за флаширање, паковање и складиштење вина;
- 11) опрема за управљање отпадом, смањење отпада, рециклажу и поновну употребу;

- 12) опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода;
- 13) опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогаз опрема и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање;
- 14) опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа;
- 15) ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом).

Бесповратна средства за инвестиције за унапређење конкурентности у области прераде/дораде, паковања и пласмана пчелињих производа, обухватају следеће врсте инвестиција:

- 1) изградња објеката за прераду, паковање и складиштење пчелињих производа са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром;
- 2) набавка нове опреме и уређаја за дораду/прераду пчелињих производа;
- 3) набавка нове опреме и уређаја за паковање и складиштење пчелињих производа;
- 4) набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлационице и санитарне просторије;
- 5) набавка нове опреме за дезинфекцију радника;
- 6) набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду;
- 7) набавка контролних маркица са ознакама географског порекла;
- 8) изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);
- 9) опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогаз опрема и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање;
- 10) опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа;
- 11) ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом).

Бесповратна средства за инвестиције за унапређење пласмана производа старих и уметничких заната, односно послова домаће радиности који су сертификовани, обухватају набавку опреме и инвентара за опремање радног и продајног простора за производњу, односно продају производа.

Бесповратна средства за инвестиције за унапређење конкурентности у области откупа, прераде, припреме за даљу продају и пласмана воћа и поврћа обухватају инвестиције, и то:

- 1) за сакупљање и откуп воћа и поврћа од примарних пољопривредних произвођача, складиштење и припрему за даљу продају:
 - (1) изградњу објеката за сакупљање, складиштење, паковање и припрему за транспорт и даљу продају свежег воћа и поврћа (сортирање, калибрисање, прање, етикетирање и сличне радње са производима) са припадајућом унутрашњом и екстерном инфраструктуром и опремом,

- (2) набавку опреме и специјализоване механизације;
- 2) за прераду и пласман воћа и поврћа:
- (1) набавку нове опреме и уређаја за сушење воћа и поврћа, као и њихових производа,
- (2) набавку нове опреме и уређаја за хлађење, лиофилизацију и/или замрзавање воћа и поврћа, као и њихових производа,
- (3) набавку нове опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију, стерилизацију, као и друге термичко-технолошке операције прераде производа,
- (4) набавку нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлачионице и санитарне просторије,
- (5) набавку нове опреме и уређаја за пријем, прераду, пуњење и паковање воћа и поврћа, као и њихових производа,
- (6) набавку опреме за дезинфекцију радника,
- (7) набавку лабораторијске опреме (без стакленог прибора) за интерну употребу, као део прерађивачког погона,
- (8) набавка опреме за управљање отпадом из прерађивачке делатности (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде и др.),
- (9) опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогаз опрема и сва пратећа опрема неопходна за успешну инсталацију, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање,
- (10) опрема за енергетску ефикасност, која ће смањити потрошњу енергије у преради производа,
- (11) опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода,
- (12) ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом).

Члан 8.

Детаљнија спецификација прихватљивих инвестиција из члана 7. овог правилника, за које се одобравају бесповратна средства, дата је у Прилогу 1 – Спецификација прихватљивих инвестиција који се односе на прераду пољопривредних производа, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део.

Неприхватљиви трошкови и инвестиције

Члан 9.

Трошкови, инвестиције и активности који неће бити прихватљиви за подршку јесу:

- 1) набавка, закуп или лизинг земљишта и постојећих зграда, без обзира да ли је лизинг довео до преноса власништва на закупца;
- 2) новчане казне и трошкови парнице;
- 3) половне машине и опрема;
- 4) банкарске накнаде, трошкови гаранција и слични трошкови;

- 5) трошкови конверзије, курсни губици, као и други чисто финансијски трошкови;
- 6) трошкови заступања који нису од општег интереса;
- 7) нови инфраструктурни системи за наводњавање ван газдинства или њихово проширење;
- 8) улагања у активности које могу резултирати повећаном контаминацијом пограничних водених површина;
- 9) доприноси у природи;
- 10) набавка права на производњу одређених пољопривредних производа, набавка животиња, расада једногодишњих биљака и њихова садња;
- 11) сви трошкови одржавања, амортизације и закупа;
- 12) настали трошкови за које је уплате извршила јавна управа, а на име средстава за покривање трошкова за управљачку и оперативну структуру, а посебно покривања режијских трошкова, станарина и зарада запослених у активностима управљања, спровођења, праћења и контроле, а у оквиру спровођења Пројекта коришћења бесповратних средстава од стране корисника;
- 13) улагања у копање и реконструкцију бунара;
- 14) активности са негативним утицајима на животну средину или друштво, укључујући кумулативне утицаје, који су неповратни или неминовни;
- 15) производња или трговина дуваном;
- 16) производња или трговина било којим производом или активношћу која се према законима или прописима државе домаћина или међународним конвенцијама и споразумима сматра незаконитом или подлеже међународним забранама, као што су фармацеутски производи, пестициди/хербициди, супстанце које оштећују озонски омотач, PCB (Polychlorinated biphenyl) дивље животиње или производи регулисани CITES (Convention on International Trade of Endangered Species, Конвенција о међународној трговини угроженим врстама дивље флоре и фауне);
- 17) производња или трговина радиоактивним материјалима. То се не односи на набавку медицинске опреме, опреме за контролу квалитета (мерења) и било које опреме где WBG (World Bank Group) сматра да је радиоактивни извор безначајан и/или адекватно заштићен;
- 18) производња или трговина неограниченим азбестним влакнима;
- 19) производња, трговина, складиштење или транспорт значајних количина опасних хемикалија или коришћење опасних хемикалија у комерцијалним размерама (бензин, керозин и други нафтни производи);
- 20) производња и прерада генетски модификованих организама (ГМО);
- 21) употреба забрањених пестицида;
- 22) употреба врста из Додатка 1 Бонске конвенције о међународној трговини угроженим врстама дивље фауне и флоре;
- 23) активности које ће проузроковати висок негативан утицај на приходе/средства за живот;
- 24) активности које укључују било коју врсту присилног исељавања људи;

- 25) активности које не пружају једнаке плате за једнак рад женама и мушкарцима;
- 26) производња или активности које укључују присилни рад;
- 27) активности које узрокују или доводе до злостављања деце, експлоатације дечијег рада или трговине људима; ниједно дете млађе од 15 година не би требало да ради на Потпројекту, или на било који начин учествује у његовој реализацији;
- 28) развој нових насеља или проширење постојећих насеља на критичним стаништима, заштићеним подручјима или подручјима предложеним за одређене нивое заштите природе (нпр. национални паркови, шуме и сл.);
- 29) активности које се односе на стицање непокретности противно закону.

III. УСЛОВИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НА КОРИШЋЕЊЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

Услови у погледу лица

Члан 10.

Право на коришћење бесповратних средстава из члана 4. овог правилника, остварују лица која су уписана у Регистар пољопривредних газдинстава (у даљем тексту: Регистар) и налазе се у активном статусу, и то:

- 1) физичко лице – носилац комерцијалног породичног пољопривредног газдинства;
- 2) предузетник;
- 3) привредно друштво;
- 4) земљорадничка задруга која има најмање пет чланова задруге који су уписани у Регистар као носиоци или чланови пет различитих комерцијалних породичних пољопривредних газдинстава у активном статусу.

Право на коришћење бесповратних средстава из члана 6. овог правилника, остварују лица која су уписана у Регистар и налазе се у активном статусу, и то:

- 1) предузетник;
- 2) привредно друштво;
- 3) земљорадничка задруга.

Лице из става 2. овог члана остварује право на коришћење бесповратних средстава ако врши откуп пољопривредних производа од примарних пољопривредних произвођача у сврху дораде, складиштења, припреме, односно прераде, као и даљег пласмана на тржиште или производи примарне пољопривредне производе и има регистровану претежну делатност за прераду пољопривредних производа у складу са прописом са којим се уређује класификација делатности.

Лице из става 1. тач. 2)–4) и става 2. овог члана, може да оствари право на коришћење бесповратних средстава ако је уписано у Регистар привредних субјеката и налази се у активном статусу и ако:

- 1) у Агенцији за привредне регистре није регистровано да му је изречена правноснажна судска или управна мера забране обављања делатности;

- 2) у Агенцији за привредне регистре није регистровано да је осуђивано због привредног преступа;
- 3) у Агенцији за привредне регистре није регистрован поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом;
- 4) нема више од 50 запослених;
- 5) нема више од 5.000.000 евра годишњег промета, што је документовано званичном финансијском документацијом за претходну годину достављену Агенцији за привредне регистре.

Привредно друштво из става 4. овог члана може остварити право на коришћење бесповратних средстава ако:

- 1) у структури власништва има мање од 25% јавног капитала;
- 2) није у групи повезаних лица у којој су неки од чланова средња и велика правна лица.

Општи услови за утврђивање права на коришћење бесповратних средстава

Члан 11.

Лица из члана 10. овог правилника остварују право на коришћење бесповратних средстава ако:

- 1) имају пребивалиште, односно седиште, на територији региона Београда, Војводине, Шумадије и Западне Србије, Јужне и Источне Србије, у складу са законом којим се уређује регионални развој;
- 2) се место инвестиције налази на територији региона Београда, Војводине, Шумадије и Западне Србије, Јужне и Источне Србије, у складу са законом којим се уређује регионални развој;
- 3) за инвестицију за коју подноси пријаву за остваривање права, не користи подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја;
- 4) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита;
- 5) је измирило доспеле обавезе по основу јавних прихода, са изузетком доспелих обавеза на основу доприноса за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника (за осигуранике фонда за пензијско и инвалидско осигурање пољопривредника);
- 6) је катастарска парцела која је предмет инвестиције у изградњу објеката за коју се подноси пријава у његовом власништву;
- 7) је објекат који је предмет инвестиције у опремање за који се подноси пријава у његовом власништву или ако на њему има право закупа на основу уговора закљученог са закуподавцем, на период закупа од најмање десет година почев од календарске године у којој се подноси пријава, с тим да ако је објекат предмет закупа, не може имати уписане друге терете, осим предметног закупа;
- 8) за инвестиције у изградњу објеката има:
 - (1) грађевинску дозволу или доказ о поднетом захтеву за издавање грађевинске дозволе надлежном органу,

- (2) пројекат за грађевинску дозволу и/или идејни пројекат и/или пројекат за извођење у складу са законом којим се уређује планирање и изградња са предмером и предрачуном радова;
- 9) за инвестиције у набавку опреме која се уграђује у објекат има употребну дозволу или доказ о упису у Централни регистар објеката, у складу са законом којим се уређује безбедност хране;
- 10) није истовремено добављач за свој Потпројекат или Потпројекте других подносилаца пријава у оквиру истог јавног позива или са добављачем повезано лице;
- 11) није истовремено консултант за свој Потпројекат или друге подносиоце пријава у оквиру истог јавног позива или са консултантом повезано лице;
- 12) вредност Потпројекта, који се односи на подршку програмима из члана 4. овог правилника није мања од 20.000 евра и већа од 50.000 евра у динарској противвредности по куповном курсу Народне банке Србије на дан конверзије средстава;
- 13) вредност Потпројекта, који се односи на подршку програмима из члана 6. овог правилника, није мања од 25.000 евра и већа од 400 000 евра у динарској противвредности по куповном курсу Народне банке Србије на дан конверзије средстава;
- 14) корисник није започео ниједну активност у вези са реализацијом инвестиције пре потписивања уговора са министарством надлежним за послове пољопривреде, осим активности за реализацију припремних трошкова;
- 15) је први одобрени Потпројекат у потпуности завршен и реализован, у случају да је лице већ било корисник бесповратних средстава за реализацију одобреног Потпројекта.

Посебни услови за утврђивање права на коришћење бесповратних средстава

Члан 12.

Лице из члана 10. став 1. које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника, остварује право на бесповратна средства из члана 4. став 1. и став 2. тач. 1)–4), ако:

- 1) у Регистру има пријављен одговарајући сточни фонд (податке о врсти животиња и броју газдинства (HID) на којима се држе или узгајају);
- 2) у зависности од врсте производње и предмета пријаве за утврђивање права на коришћење бесповратних средстава на пољопривредном газдинству има:
 - (1) за инвестиције које се односе на производњу крављег млека, до највише 19 млечних крвава,
 - (2) за инвестиције које се односе на пчеларство, од 5 до 1.000 кошница пчела пријављених у Централној бази података о обележавању животиња,
 - (3) за инвестиције које се односе на производњу меса, укупни капацитет објекта уписаног у Регистар објеката, односно Регистар одобрених објеката, у складу са законом којим се уређује ветеринарство, и то: до највише 19 говеда и/или до највише 149 оваца и коза и/или до највише 29 крмача и/или до највише 99 товних свиња по турнусу и/или до највише 3,999 бројлера по турнусу и/или до највише 399 товних ћурки по турнусу,
 - (4) за инвестиције које се односе на аквакултуру, објекат за аквакултуру уписан у Регистар, као и Регистар објеката, односно Регистар одобрених објеката, у складу са законом којим се уређује ветеринарство.

Члан 13.

Лице из члана 10. став 1. које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника, остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 4. став 1. и став 2. тачка 5) ако у Регистру има уписано пољопривредно земљиште под производњом одговарајућих врста биљних култура, и то површине:

- 1) до 0,5 хектара производње биљака у заштићеном простору;
- 2) до 2 хектара јагодастог воћа, односно до 5 хектара осталог воћа;
- 3) до 2 хектара грожђа, на парцелама које су уписане и у Виноградарски регистар у складу са законом који уређује вино;
- 4) до 3 хектара поврћа (на отвореном пољу);
- 5) од 0,1 до 50 хектара цвећа (на отвореном пољу).

Члан 14.

Лице из члана 10. став 1. које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника, остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 4. ст. 1. и 2. тачка б) овог правилника, ако у Регистру има уписано пољопривредно земљиште под производњом одговарајућих врста биљних култура, и то површине:

- 1) до 50 хектара под осталим усевима за инвестиције у набавку нових машина и опреме, изузев за набавку нових машина и опреме за наводњавање;
- 2) до 100 хектара под осталим усевима за инвестиције у набавку нових машина и опреме за наводњавање.

Члан 15.

Лице из члана 10. став 1. овог правилника које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника, остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 4. ст. 1. и 2. тачка 7) овог правилника, ако је регистровано за очување старих и уметничких заната, односно послова домаће радиности, који су сертифицирани у складу са прописом којим се одређују послови који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начину сертификација и вођењу евиденције издатих сертификата.

Члан 16.

Лице из члана 10. став 2. овог правилника које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 7. ст. 1. и 2. овог правилника, ако:

- 1) је регистровано у Регистру откупљивача пољопривредних производа, који води министарство надлежно за послове трговине, и/или
- 2) је уписано у Централни регистар објеката, у складу са законом којим се уређује безбедност хране.

За инвестиције у вези са куповином контролних маркица са ознаком географског порекла, лице из става 1. овог члана остварује право на коришћење бесповратних средстава ако је уписано у одговарајући регистар овлашћених корисника ознака географског порекла у складу са прописима којима се уређује заштита географског порекла пољопривредних и прехранбених производа.

Члан 17.

Лице из члана 10. став 2. овог правилника које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника, остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 7. ст. 1. и 3. овог правилника ако има:

- 1) решење о испуњености ветеринарско-санитарних услова, односно општих и посебних услова хигијене хране, издато од стране министарства надлежног за послове ветеринарства, којим се одобрава обављање одговарајуће делатности и додељује ветеринарски контролни број;
- 2) утврђен капацитет за прераду млека мањи од 3.000 литара млека на дан.

За инвестиције у вези са куповином контролних маркица са ознаком географског порекла, лице из става 1. овог члана остварује право на коришћење бесповратних средстава ако је уписано у одговарајући регистар овлашћених корисника ознака географског порекла у складу са прописима којима се уређује заштита географског порекла пољопривредних и прехранбених производа.

Члан 18.

Лице из члана 10. став 2. овог правилника које испуњава опште услове из члана 11. остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 7. ст. 1. и 4. овог правилника, ако има:

- 1) решење о испуњености ветеринарско-санитарних услова, односно општих и посебних услова хигијене хране, издато од стране министарства надлежног за послове ветеринарства, којим се одобрава обављање одговарајуће делатности и додељује ветеринарски контролни број;
- 2) утврђен дневни капацитет клања мањи од 10 говеда, односно 50 свиња/оваца/коза, односно 5.000 бројлера.

За инвестиције у вези са куповином контролних маркица са ознаком географског порекла, лице из става 1. овог члана остварује право на коришћење бесповратних средстава ако је уписано у одговарајући регистар овлашћених корисника ознака географског порекла у складу са прописима којима се уређује заштита географског порекла пољопривредних и прехранбених производа.

Члан 19.

Лице из члана 10. став 2. овог правилника које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 7. ст. 1. и 5. овог правилника, ако:

- 1) је уписано Винарски регистар у складу са законом којим се уређује вино;
- 2) у Винарском регистру има уписан капацитет мањи од 20.000 литара вина на годишњем нивоу.

За инвестиције у вези са куповином евиденционих маркица за вино са ознаком географског порекла, лице из става 1. овог члана остварује право на коришћење бесповратних средстава ако је стекао статус овлашћеног корисника у складу са прописом којим се уређује вино и налази се у евиденцију овлашћених корисника објављеној на званичној интернет страници министарства надлежног за послове пољопривреде.

Члан 20.

Лице из члана 10. став 2. овог правилника које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 7. ст. 1. и 6. овог правилника, ако има:

- 1) решење о испуњености ветеринарско-санитарних услова, односно општих и посебних услова хигијене хране, издато од стране министарства надлежног за послове ветеринарства, којим се одобрава обављање одговарајуће делатности и додељује ветеринарски контролни број; и/или
- 2) ако је регистровано у Регистру откупљивача пољопривредних производа, који води министарство надлежно за послове трговине.

За инвестиције у вези са куповином контролних маркица са ознаком географског порекла, лице из става 1. овог члана остварује право на коришћење бесповратних средстава ако је уписано у одговарајући регистар овлашћених корисника ознака географског порекла у складу са прописима којима се уређује заштита географског порекла пољопривредних и прехранбених производа.

Члан 21.

Лице из члана 10. став 2. овог правилника које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 7. ст. 1. и 7. овог правилника, ако је регистровано за очување старих и уметничких заната, односно послова домаће радиности, који су сертификовани у складу са прописом којим се уређује одређивање послова који се сматрају старим и уметничким занатима, односно пословима домаће радиности, начин сертификовања истих и вођење евиденције издатих сертификата.

Члан 22.

Лице из члана 10. став 2. овог правилника које испуњава опште услове из члана 11. овог правилника остварује право на коришћење бесповратних средстава из члана 7. ст. 1. и 8. овог правилника ако је:

- 1) регистровано у Регистру откупљивача пољопривредних производа, који води министарство надлежно за послове трговине; и/или
- 2) Централни регистар објеката, у складу са законом којим се уређује безбедност хране.

За инвестиције у вези са куповином контролних маркица са ознаком географског порекла, лице из става 1. овог члана остварује право на коришћење бесповратних средстава ако је уписано у одговарајући регистар овлашћених корисника ознака географског порекла у складу са прописима којима се уређује заштита географског порекла пољопривредних и прехранбених производа.

IV. НАЧИН ФИНАНСИРАЊА ПРИХВАТЉИВИХ ТРОШКОВА ОДОБРЕНИХ ПРОЈЕКТАТА

Члан 23.

Бесповратна средства утврђују се у процентуалном износу од 50% од укупне вредности Потпројекта, укључујући и припадајуће порезе и доприносе за предметну инвестицију, која су предвиђене пословним планом.

Преостали износ од 50% од укупне вредности прихватљивих трошкова предвиђених пословним планом обезбеђује се на следећи начин:

- 1) 10% укупне вредности Потпројекта је сопствено учешће корисника и

2) 40% укупне вредности Потпројекта, као кредит пословних банака, са којима министарство надлежно за послове пољопривреде има потписан Уговор о пословно-техничкој сарадњи.

Списак пословних банака са којима министарство надлежно за послове пољопривреде има потписан Уговор о пословно-техничкој сарадњи биће постављен на званичној интернет страници министарства надлежног за послове пољопривреде – Управе за аграрна плаћања, приликом објављивања сваког Јавног позива за подношење пријава за утврђивање права на коришћење бесповратних средстава.

V. НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА КОРИШЋЕЊЕ БЕСПОВРАТНИХ СРЕДСТАВА

Члан 24.

Поступак за остваривање права на коришћење бесповратних средстава покреће се подношењем пријаве за утврђивање права на коришћење бесповратних средстава (у даљем тексту: пријава) у оквиру јавног позива за подношење пријава за утврђивање права на коришћење бесповратних средстава (у даљем тексту: Јавни позив).

Јавни позив расписује министарство надлежно за послове пољопривреде, Управа за аграрна плаћања – Тим за управљање пројектом (у даљем тексту: Управа).

Управа може расписати Јавни позив, у складу са овим правилником, више пута у току календарске године за исти програм, односно за један или више програма подршке прописаних чл. 4. и 6. овог правилника.

Јавни позив из става 1. овог члана садржи: обрасце, услове за утврђивање права на коришћење бесповратних средстава, документацију која се прилаже уз пријаву, елементе рангирања, начин утврђивања ранг листе, рок за подношење пријаве, опредељена средства за спровођење Јавног позива, као и другу документацију и остале информације.

Јавни позив објављује се на званичној интернет страници министарства надлежног за послове пољопривреде, односно на званичној интернет страници Управе – uar.gov.rs. и преко сајта пројекта: Конкурента пољопривреда Србије – <https://scap.rs/> (у даљем тексту: сајт пројекта).

Члан 25.

Лице које испуњава опште и посебне услове за остваривање права за доделу бесповратних средстава, у складу са овим правилником покреће поступак попуњавањем електронског обрасца пријаве, у *online* форми, у оквиру софтверског решења Пројекта Конкурентне пољопривреде Србије који се налази на сајту пројекта и сајту Управе.

У оквиру електронског обрасца Пријаве, подносилац, односно одговорно лице подносиоца пријаве, врши избор једне од следеће две изјаве, и то:

1) изјаве подносиоца пријаве, односно одговорног лица подносиоца пријаве, да је упознат са одредбом члана 103. став 3. Закона о општем управном поступку („Службени гласник РС”, бр. 18/16, 95/18 – аутентично тумачење и 2/23 – УС), којом је прописано да у поступку који се покреће по захтеву странке орган може да врши увид, прибавља и обрађује личне податке о чињеницама о којима се води службена евиденција када је то неопходно за одлучивање, осим ако странка изричито изјави да ће те податке прибавити сама, као и да ако странка у року не поднесе личне податке неопходне за одлучивање органа, пријава ће се сматрати неуредним, те да је сагласан да Управа за потребе поступка по овом захтеву може да изврши увид, прибави и обради личне податке о чињеницама о којима се води службена евиденција, а који су неопходни у поступку одлучивања по пријави или

2) изјаве подносиоца пријаве, односно одговорног лица подносиоца пријаве да је упознат са одредбом члана 103. став 3. Закона о општем управном поступку, којом је прописано да у поступку који се покреће по захтеву странке орган може да врши увид, прибавља и обрађује личне податке о чињеницама о којима се води службена евиденција када је то неопходно за одлучивање, осим ако странка изричито изјави да ће те податке прибавити сама, као и да ако странка у року не поднесе личне податке неопходне за одлучивање органа, пријава ће се сматрати неуредним, као и изјаву да ће самостално за потребе поступка по овом захтеву прибавити личне податке о чињеницама о којима се води службена евиденција, а који су неопходни за одлучивање у складу са овим правилником.

Електронски образац пријаве из става 1. овог члана обухвата:

1) основне податке о подносиоцу пријаве, и то:

- (1) категорија подносиоца пријаве,
- (2) име и презиме, односно назив,
- (3) јединствени матични број грађана (ЈМБГ), односно матични број (МБ),
- (4) адресу (општина, место, улица и број) пребивалишта, односно седишта,
- (5) број телефона,
- (6) електронску пошту,
- (7) број пољопривредног газдинства (БПГ);

2) податке о Потпројекту, и то:

- (1) процењена вредност Потпројекта,
- (2) опис Потпројекта и сврха инвестиције,
- (3) опис инвестиције која ће се финансирати у оквиру Потпројекта,
- (4) циљеве Потпројекта;

3) податке о начину и динамици реализације Потпројекта и то:

- (1) опис активности приликом реализације Потпројекта,
- (2) рокове за реализацију активности,
- (3) податке о одговорном лицу за спровођење одређених активности,
- (4) економско-финансијску анализу Потпројекта,
- (5) утицај Потпројекта на природно друштвено окружење,
- (6) податке о корисницима Потпројекта,
- (7) податке о могућим ризицима у реализацији Потпројекта;

4) податке о документацији потребној за рангирање подносиоца пријаве;

5) изјаву подносиоца пријаве под кривичном и материјалном одговорношћу да:

- (1) нема евидентираних доспелих неизмирених дуговања према министарству надлежном за послове пољопривреде, по основу раније остварених подстицаја, субвенција и кредита,

(2) за инвестицију за коју подноси пријаву не користи подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја,

(3) добављач и подносилац пријаве не представљају повезана лица,

(4) су сви подаци наведени у пријави тачни и истинити;

6) податке о документацији коју Управа прибавља службеним путем, у складу са законом којим се уређује општи управни поступак;

7) потпис подносиоца пријаве, у складу са законом којим се уређује електронска управа, законом којим се уређује електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању и овим правилником.

Електронски образац пријаве из става 1. овог члана обухвата и Контролну листу за управљање еколошким и друштвеним стандардима, која садржи:

1) основне информације о подносиоцу пријаве и Потпројекту – административни и институционални подаци,

2) критеријуме за процену ризика,

3) друге информације од значаја за категоризацију Потпројекта у складу са Оквиром за управљање стандардима заштите животне средине и друштвених стандарда (*ESMF*).

Електронски образац пријаве из става 1. овог члана садржи и поље чијим избором подносилац пријаве потврђује да је извршио попуњавање и да подноси електронску пријаву у складу са овим правилником.

Подносилац пријаве подноси само једну пријаву у оквиру Јавног позива.

Подносилац пријаве може поднети пријаву највише два пута за време трајања Пројекта конкурентна пољопривреда Србије под условом да је први одобрени Потпројекат у потпуности завршен и реализован.

Члан 26.

Подносилац пријаве у електронском управном поступању за остваривање права на бесповратна средства, аутентичује се.

За аутентикацију учесника из става 1. овог члана користи се електронска идентификација у складу са законом којим се уређује електронска идентификација и овим правилником.

У општењу странке са Управом, идентитет подносиоца пријаве утврђен на основу регистроване шеме електронске идентификације високог нивоа поузданости замењује потпис подносиоца пријаве на поднеску, а у овом случају користи се и регистрована шема електронске идентификације средњег нивоа поузданости, у смислу закона којим се уређује електронска идентификација, ако законом и овим правилником није прописано друкчије.

Овлашћено службено лице електронски управно поступа у поступку у остваривању права на бесповратна средства, користећи електронску идентификацију високог нивоа поузданости, односно квалификовани електронски сертификат.

Члан 27.

Подносилац пријаве може користити услуге софтверског решења Пројекта Конкурентне пољопривреде Србије само уколико је регистрован.

Орган управе надлежан за пројектовање, усклађивање, развој и функционисање система електронске управе региструје налог кориснику услуге електронске управе.

Након регистрације, надлежни орган из става 1. овог члана кориснику услуге електронске управе обезбеђује коришћење Јединственог електронског сандучића, у складу са законом којим се уређује електронска управа.

Учесник у електронском управном поступању за остваривање права на бесповратна средства пријављује се на портал софтверског решења Конкурентна пољопривреда путем налога са Портала за електронску идентификацију (у даљем тексту: Портал еИД), који представља јединствено место за идентификацију и аутентикацију, односно регистрацију и пријаву корисника електронске управе.

Регистрацију из става 1. овог члана, учесник може остварити на Порталу еИД, на адреси eid.gov.rs, путем квалификованог електронског сертификата.

Ближа техничка упутства о начину регистрације корисничког налога, пријави на систем, начину попуњавања и подношења електронског обрасца пријаве, као и начину пружања техничке подршке подносиоцима пријаве, објављују се на сајту пројекта.

Члан 28.

Управа омогућава пријем електронског обрасца пријаве, докумената и поднесака у оквиру остваривања права на доделу бесповратних средстава, преко софтверског решења Пројекта Конкурентна пољопривреда у складу са законом којим се уређује електронски документ и услуге од поверења у електронском пословању, прописа којим се прописује канцеларијско пословање органа државне управе и овим правилником.

Пријем електронског поднеска евидентира се у електронској писарници. Потврда о пријему електронског поднеска шаље се подносиоцу одмах, на исти начин на који је поднесак послат и садржи обавештење о пријему електронског поднеска, датум и време пријема и напредни електронски печат Управе. Време пријема електронског поднеска је време одређено квалификованим електронским временским жигом, у складу са законом којим се уређује електронски документ и услуге од поверења у електронском пословању.

Кроз софтверско решење, у оквиру Пројекта, аутоматски се додељује број за сваки поднети захтев за остваривање права и под тим бројем се предузимају све радње и доносе сва акта за остваривање права.

Члан 29.

Размена докумената и поднесака за остваривање права на бесповратна средства обавља се електронским путем, осим за документе и поднеске који садрже тајне податке и који су означени степеном тајности у складу са прописима којима се уређује тајност података.

Достављање електронских докумената између органа јавне власти за остваривање права, обавља се путем електронске поште, сервисне магистрале органа, услуге квалификоване електронске доставе или другим електронским путем, у складу са прописом.

Акта која у вези са поступком за остваривање права на бесповратна средства доносе надлежни органи и имаоци јавних овлашћења, као и поднесци и документи који се достављају у овом поступку, достављају се у форми електронског документа.

Ако се у поступку за остваривање права на бесповратна средства доставља оригинал акта, односно документа који је претходно изворно сачињен у папирној форми, доставља се примерак тог акта, односно документа који је дигитализован и оверен у складу са законом којим се уређује електронски документ.

За потребе спровођења поступка за остваривање права на бесповратна средства, надлежни орган, као и имаалац јавних овлашћења може вршити дигитализацију и потврђивање истоветности свих аката и других докумената са изворним актом, односно документом сачињеним у папирном облику који је сам издао.

Овлашћени орган, односно лице које је извршило дигитализацију и потврдило истоветност са оригиналом сачињеним у папирном облику чува изворни документ у папирном облику у складу са законом.

Електронско достављање електронског документа врши се у Јединствени електронски сандучић корисника услуга електронске управе или другим електронским путем у складу са законом којим се уређује електронски документ и услуге од поверења у електронском пословању.

Члан 30.

Уз електронски образац пријаве подносилац, у електронској форми, непосредно у оквиру софтверског решења Пројекта Конкурентна пољопривреда Србије прилаже:

- 1) уверење о измиреним доспелим обавезама по основу јавних прихода издато од надлежног органа јединице локалне самоуправе према месту инвестиције, односно пребивалишту, односно седишту подносиоца пријаве;
- 2) уверење о измиреним доспелим обавезама по основу јавних прихода издато од стране надлежне пореске управе;
- 3) потврду надлежног органа јединице локалне самоуправе према месту пребивалишта, односно седишта подносиоца пријаве да за предметну инвестицију не користи подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја;
- 4) потврду надлежног покрајинског органа да за предметну инвестицију не користи подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја – ако подносилац захтева има пребивалиште, односно седиште на територији аутономне покрајине;
- 5) извод из катастра непокретности са копијом плана, односно препис листа непокретности ако је успостављен нови операт, односно препис поседовног листа ако није успостављен нови операт, односно извод из земљишних књига у случају да није успостављен катастар непокретности, за инвестиције у изградњу и опремање објекта и то искључиво за предметну парцелу на којој се обавља изградња, односно опремање објекта;
- 6) уколико подносилац пријаве није власник објекта, уговор о закупу објекта, за инвестиције које се односе на опремање објекта, закључен са закуподавцем са роком важења од најмање десет година почев од календарске године у којој се подноси захтев, а који је уписан у катастар

непокретности као једини терет на предметном објекту, као и извод из катастра непокретности за закуподавца;

7) за инвестиције у изградњу:

(1) грађевинску дозволу или доказ о поднетом захтеву за издавање грађевинске дозволе надлежном органу,

(2) пројекат за грађевинску дозволу и/или идејни пројекат и/или пројекат за извођење у складу са законом којим се уређује планирање и изградња са предмером и предрачуном радова;

8) за инвестиције у набавку опреме која се уграђује у објекат доставља се употребна дозвола у складу са законом којим се уређује планирање и изградња односно законом који се уређује озакоњење објектата;

9) за инвестиције за набавку машина и опреме за прераду пољопривредних производа доставља се техничка спецификација и/или техничко-технолошки пројекат;

10) за инвестиције у обновљиве изворе енергије доставља се:

(1) за производни објекат/инвестицију Инсталисане снаге до 10,8 kW – Техничка спецификација која садржи и податак о укупној инсталисаној снази производног објекта у kW,

(2) за производни објекат/инвестицију Инсталисане снаге од 10,8 kW до 50 kW – Одобрење за прикључење или доказ о поднетом захтеву за издавање сепарата о прикључењу производног објекта крајњег купца, Идејни пројекат соларне електране,

(3) за производни објекат/инвестицију Инсталисане снаге од 50 kW до 160 kW – Решење о одобрењу за извођење радова или грађевинску дозволу за производни објекат, као и одобрење за прикључење производног објекта или Доказ о поднетом захтеву за издавање сепарата о прикључењу производног објекта крајњег купца, Идејни пројекат соларне електране,

(4) за производни објекат/инвестицију Инсталисане снаге преко 160 kW – Информације о локацији, доказ о поднетом захтеву за тражење услова за израду урбанистичког пројекта и/или Идејно решење и захтев за издавање локацијских услова;

11) Елаборат о енергетској ефикасности који садржи предлог мера енергетске ефикасности и анализу о оствареним уштедама применом тих мера; информацију о локацији и Идејно решење за реконструкцију/санацију уколико се мере примењују на грађевинским објектима/инсталацијама у објектима односно техничку спецификацију и/или техничко технолошки пројекат уколико се набавља опрема и машине.

Ако је подносилац пријаве предузетник, привредно друштво или земљорадничка задруга, поред документације из става 1. овог члана, прилаже и извод из Регистра привредних субјеката, као и потврде Агенције за привредне регистре да:

1) није регистровано да му је изречена правоснажна судска или управна мера забране обављања делатности;

2) није регистровано да је осуђиван због привредног преступа;

3) није регистрован поступак ликвидације или стечаја, нити је престао да постоји услед судске или одлуке другог органа са обавезујућом снагом.

Члан 31.

Уверења и потврде које се прилажу уз пријаву не могу бити старија од 30 дана од дана подношења пријаве.

Сва документа која се прилажу уз пријаву треба да гласе на подносиоца и прилажу се у оригиналу или овереној копији у складу са чланом 29. овог правилника.

Документа на страном језику треба да буду преведена на српски језик од стране овлашћеног судског тумача.

Документација из чл. 30, 33. и 34. овог правилника, која се односи на податке о чињеницама о којима се води службена евиденција, прибавља се у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

Корисницима којима се одобре средства из Јавног позива, приликом потписивања уговора о финансирању, Управа може тражити на увид оригинале наведених документа.

Елементи за рангирање подносилаца пријаве

Члан 32.

Елементи за рангирање подносилаца пријава дати су у Табели 1 – Елементи за бодовање подносилаца пријава – примарних пољопривредних произвођача, на Јавни позив у сврху рангирања и Табели 2 – Елементи за бодовање подносилаца пријава – делу агрегатора, на Јавни позив у сврху рангирања.

Табела 1: Елементи за бодовање подносилаца пријава – примарних пољопривредних произвођача, на Јавни позив у сврху рангирања

	Критеријум*	Објашњење критеријума*	Бодови по критеријуму*	Максималан број бодова*
Социјални статус подносиоца пријаве*	Да ли подносилац пријаве, у календарској години када је расписан јавни позив, има мање или максимално навршених 40 година живота.*	Уколико је подносилац пријаве физичко лице или предузетник*	ДА – 5 бодова* НЕ – 0 бодова*	10*
	Да ли 50% или више власника привредног друштва, односно чланова земљорадничке задруге, у	Уколико је подносилац пријаве привредно друштво или земљорадничка задруга*		

	календарској години када је расписан јавни позив, има мање или максимално навршених 40 година живота.*			
	Да ли је подносилац пријаве особа женског пола?*	Уколико је подносилац пријаве физичко лице или предузетник*	ДА – 5 бодова* НЕ – 0 бодова*	
	Да ли су 50% или више власника привредног друштва, односно чланова земљорадничке задруге особе женског пола?*	Уколико је подносилац пријаве привредно друштво или земљорадничка задруга*	ДА – 5 бодова* НЕ – 0 бодова*	
Удруживање у сврху оснаживања позиције у тржишном ланцу*	Да ли је подносилац пријаве члан земљорадничке задруге, односно удружења пчелара уколико је пројекат везан за сектор пчеларства?*	Уколико је подносилац пријаве физичко лице*	ДА – 5 бодова* НЕ – 0 бодова*	5*
	Да ли је подносилац пријаве члан пословног удружења, односно задружног савеза?*	Уколико је подносилац пријаве предузетник, привредно друштво, односно земљорадничка задруга*		

Географски и социо-економски показатељи од значаја за спровођење Пројекта	<p>Да ли се место инвестиције налази у Подручју са отежаним условима рада у пољопривреди на основу прописа којим се одређују подручја са отежаним условима рада у пољопривреди ?*</p>	<p>У случају да се пројекат односи на инвестиције у набавку нових машина и опреме подносилац пријаве мора имати пребивалиште, односно седиште на подручју са отежаним условима рада у пољопривреди минимално 6 месеци пре момента подношења пријаве*</p>	<p>ДА – 15* НЕ – 0*</p>	25*
	<p>Да ли се место инвестиције налази у „неразвијеним општинама” на основу Уредбе о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе?*</p>	<p>У случају да се пројекат односи на инвестиције у набавку нових машина и опреме подносилац пријаве мора имати пребивалиште, односно седиште на подручју обухваћеном Уредбом о утврђивању јединствене листе развијености региона и јединица локалне самоуправе*</p>	<p>НЕ – 0 бодова* ДА у локалној самоуправи која спада у III групу према степену развијености јединица локалних самоуправа – 5 бодова* ДА у локалној самоуправи која спада у IV групу према степену развијености јединица локалних самоуправа – 10 бодова*</p>	
Утицај пројекта на животну средину и ублажавање ефеката	<p>Да ли инвестиције предвиђене пројектом доприносе заштити животне</p>	<p>Пројекти из области примарне биљне производње: Инвестиције у набавку и инсталирање нове опреме у сврху коришћења обновљивих извора енергије и</p>	<p>ДА – 10* НЕ – 0*</p>	25*

<p>климатских промене*</p>	<p>средине и/или ублажавању ефеката климатских промена*</p>	<p>унапређење енергетске ефикасности у сврху унапређења конкурентности унутар сектора на који се пројекат односи; набавка нове опреме и уређаја за додатно осветљење и сенчење заштићеног простора; набавка опреме за вентилацију, хлађење, односно грејање заштићеног простора; набавка и постављање система за заштиту од града у вишегодишњим плантажама подизање система противградних мрежа), као и за заштиту усева од претеране инсолације; набавка нове опреме, машина и уређаја за наводњавање; набавка нове опреме/машина за системе за заштиту од мраза*</p>		
		<p>Пројекти из области примарне сточарске производње: инвестиције у набавку и инсталирање нове опреме у сврху коришћења обновљивих извора енергије и унапређење енергетске ефикасности у сврху унапређења конкурентности унутар сектора на који се пројекат односи, изградња и опремање објеката за манипулацију, складиштење и дистрибуцију стајњака; набавка нове опреме и машина за манипулацију и</p>		

		транспорт чврстог, течног или течног стајњака*		
	Да ли подносилац пријаве спроводи добровољне стандарде као што је органска производња и/или стандард GlobalGap?*	Сертифицивана органска производња/прерада*	ДА – 10* НЕ – 0*	
		Поседовање сертификата GlobalGap*	ДА – 5* НЕ – 0*	
Капацитет подносиоца пријаве за реализацију Пројекта*	Да ли подносилац пријаве има завршену средњу школу IV степена или основне академске студије?*	Уколико је подносилац пријаве физичко лице или предузетник*	ДА – Завршена средња школа IV степена било ког усмерења осим усмерења у области пољопривреде, ветерине или прехранбеног усмерења – 1 бод*	20*
	Да ли 50% или више власника привредног друштва, односно чланова земљорадничке задруге има завршену средњу школу IV степена или основне академске студије?*	Уколико је подносилац пријаве привредно друштво или земљорадничка задруга*	ДА – Завршена средња школа IV степена усмерења у области пољопривреде, ветерине или прехранбеног усмерења – 3 бода* ДА – Завршене основне академске студије било ког усмерења осим у областима пољопривреде, ветерине или технологије	

		<p>прераде пољопривредних производа – 5 бодова*</p> <p>ДА – Завршене основне академске студије у областима пољопривреде, ветерине или технологије прераде пољопривредних производа – 10 бодова*</p> <p>НЕ – 0 бодова*</p>	
<p>Да ли подносилац пријаве има сарадњу са пружаоцима саветодавних услуга – пољопривредним стручним службама или приватним саветодавцима у домену производње, односно прераде примарних пољопривредних производа на који се Пројекат односи?*</p>		<p>ДА – 5*</p> <p>НЕ – 0*</p>	
<p>Да ли подносилац пријаве има претходно искуство од најмање 3</p>	<p>За физичка лица – као носилац породичног пољопривредног газдинства*</p>	<p>ДА – 5 бодова*</p> <p>НЕ – 0 бодова*</p>	

	године, мерено у броју година у активном статусу, у Регистру пољопривредних газдинстава?*			
Иновативно ст пројекта*	Да ли се Пројекат односи на инвестиције у набавку нове опреме за дигитализацију и/или аутоматизацију производних система, укључујући и набавку адекватних софтвера са пратећим хардвером*	<p>ДА – Пројекат обухвата инвестиције у ГПС системе и/или употребу дрона – 5 бодова*</p> <p>ДА – Пројекат обухвата инвестиције у дигитализацију/аутоматизацију производних/прерађивачких система, које укључују и набавку одговарајућих софтвера/апликација 10 бодова*</p> <p>НЕ – 0 бодова*</p>	15*	
МАКСИМАЛНИ БОДОВИ ПО ПОДНОСИОЦУ ПРИЈАВЕ*			100*	

Испуњеност одређеног елемента за бодовање утврђује се у моменту подношења пријаве искључиво на основу података наведених у самој пријави, односно из документације која је достављена уз пријаву у року који је назначен у јавном позиву за достављање пријаве.

Табела 2: Елементи за бодовање подносилаца пријава – агрегатора, на Јавни позив у сврху рангирања

Категорија	Критеријум	Број бодова по критеријум	Максималан број поена по категорији
1. Социјални статус подносиоца пријаве	1.1 Власник, или 50% или више власника или законских заступника подносиоца су особе женског пола; или има 50% запослених особа женског пола уколико је подносилац пријаве предузетник.	5	10
	1.2 Власник, или 50% или више власника или законских заступника подносиоца су особе млађе од 40 година; или има 50%	5	

	запослених особа млађих од 40 година уколико је подносилац пријаве предузетник.		
2 . Подршка унапређењу капацитета кроз јединствену техничку помоћ	<p>Подносилац захтева из листе прихватљивих инвестиција, према предложеном опису Потпројекта, уговара релевантну стручно-техничку помоћ или подршку, како би подржао изградњу капацитета, пренос знања или развој као што су:</p> <p>1) паметне агроклиматске праксе (укључујући, али се не ограничавајући на: управљање водом, управљање отпадним водама, ублажавање климатских промена, климатска иновација, циркуларна економија, ефикасност ресурса, енергетска ефикасност, обновљива енергија, развој отпорних климатских алијанса),</p> <p>или</p> <p>2) додатне вредности, комерцијализације и јачања присуства корисника на тржишту?</p>	2	2
3. Коришћење доступних финансијских инструмената код пословних банака	Подносилац захтева није користио кредит код пословне банке у износу изнад 50.000 ЕУР (динарске противвредности) у последњих годину дана у односу на дан подношења пријаве.	3	3
4. Географски и социо- економски показатељи од значаја за спровођење Пројекта	4.1 Место инвестиције се налази у Подручју са отежаним условима рада у пољопривреди укључујући и места која се налазе изнад 500 m надморске висине, на основу прописа којим се одређују подручја са отежаним условима рада у пољопривреди.	10	20
	4.2 Место инвестиције се налази у „неразвијеним општинама” односно спада у III или IV групу јединица локалне самоуправе, на основу прописа којим се утврђује јединствена листа развијености региона и јединица локалне самоуправе.	10	
5. Искуство и професионална	5.1 Подносилац захтева има претходно искуство мерено бројем активних година	3	5

повезаност подносиоца захтева	(минимум три године) у регистру привредних субјеката.		
	5.2 Подносилац захтева има чланство у пословном удружењу, задружном савезу или другој асоцијацији која окупља агрегаторе у моменту објављивања Јавног позива.	2	
6. Сарадња у сврху јачања тржишних позиција	6.1 6.1.1 Подносилац пријаве има сарадњу (уговорни однос) са 5 до 19 примарних пољопривредних произвођача из сектора за који подноси пријаву, у моменту објаве Јавног позива.	5	20
	6.1.2 Подносилац пријаве има сарадњу (уговорни однос) са 20 или више примарних пољопривредних произвођача из сектора за који подноси пријаву, у моменту објаве Јавног позива.	10	
	6.2 6.2.1 Подносилац пријаве има сарадњу са 3–5 правних лица који су купци његових производа унутар сектора за који подноси пријаву на јавни позив.	5	
	6.2.2 Подносилац пријаве има сарадњу са шест или више правних лица који су купци његових производа унутар сектора за који подноси пријаву на јавни позив.	10	
7. Подршка унапређењу капацитета људских ресурса	Потпројектом корисник радно ангажује двоје или више људи за период трајања Потпројекта, чији ће рад бити финансиран из инвестиција у људске ресурсе, од којих макар једно има завршене основне академске студије (240 ЕСПБ) и млађе је од 40 година	5	5
8. Борба против климатских промена и подршка усклађивању пољопривредне праксе са стандардима	8.1 8.1.1 Инвестиције које подносилац пријаве планира спровођењем предложеног Потпројекта се састоје од: – коришћења обновљивих извора енергије (соларни панели, биогасна постројења, постројења на биомасу, опрема за рад и	10	25

<p>заштите животне средине</p>	<p>унапређење биогасних постројења и постројења на биомасу, геотермална енергија)?</p> <p>Неопходно је да се инвестицијом финансира најмање 150 kW инсталисане снаге, или најмање 50% укупне потрошње енергије корисника, топлотне и електричне кумулативно (подносилац пријаве имплементацијом пројекта финансира опрему из обновљивих извора енергије где минимум 50% потрошње енергије коју користи из фосилних горива замењује се обновљивом енергијом),</p> <p>Или</p> <p>8.1.2 Инвестиција подносиоца пријаве је повезана са мерама ефикасности енергије, тј. смањењем потрошње енергије, што резултира најмање 20% уштедом електричне и/или топлотне потрошње коју користи из фосилних горива?,</p> <p>или</p> <p>8.1.3 Инвестиција агрегатора је повезане са заменом извора енергије, што као резултат има најмање 50% смањење емисије CO₂, SO₂, NO_x и PM, за сваки параметар, и на тај начин смањује емисију штетних гасова и ефекте стаклене баште?</p>		
	<p>8.2</p> <p>Инвестиције агрегатора су усмерене ка:</p> <p>8.2.1 Усклађивању управљања отпадним водама из производних процеса са националним законодавством које дефинише управљање отпадним водама?</p> <p>Или</p> <p>8.2.2 Усклађивањем управљања отпадом из производње, обраде и других радних процеса агрегатора са националним законодавством које дефинише управљање отпадом?</p>	<p>10</p>	
	<p>8.3</p>	<p>5</p>	

	Подносилац пријаве има сертификовану и стандардизовану производњу: IFS, или GlobalGAP, или органску производњу, или производ који агрегатор ставља на тржиште пољопривредних производа има важећи сертификат географског порекла.		
9. Дигитализација	Инвестиција подносиоца пријаве повезана са набавком нове опреме за дигитализацију производних система, укључујући набавку адекватног софтвера (са или без хардверске опреме)	5	5
10. Иновација	Инвестиција подносиоца пријаве представља иновацију, иновативни приступ или примену иновативног производа у процесу производње, обраде или управљања процесом.	5	5
	УКУПАН БРОЈ БОДОВА		100

Члан 33.

Поред документације из члана 30. овог правилника, као доказ да је испуњен одређени елемент рангирања за примарне пољопривредне произвођаче, доставља се и:

- 1) оверена потврда земљорадничке задруге о пуноправном чланству, уколико је подносилац пријаве члан земљорадничке задруге, која садржи и датум стицања чланства;
- 2) оверена потврда пословног удружења, односно задружног савеза о пуноправном чланству, уколико је подносилац пријаве члан пословног удружења, односно задружног савеза, са тачно наведеним датумом стицања чланства;
- 3) оверена фотокопија сертификата, уколико подносилац пријаве поседује сертификате за органску производњу, односно GlobalGap;
- 4) оверена фотокопија доказа о завршеној средњој школи, односно оверена фотокопија доказа о завршеним академским студијама уколико је подносилац пријаве физичко лице, односно предузетник;
- 5) оверена изјава пружаоца стручно-техничких услуга, пољопривредне стручне и саветодавне службе, односно консултанта за стручно-техничку подршку и тренинг о постојању сарадње и пружању стручно-техничке подршке подносиоцу пријаве у домену производње, односно прераде примарних пољопривредних производа на који се пројекат односи;
- 6) уверење о пребивалишту уколико је подносилац пријаве физичко лице.

Члан 34.

Поред документације из члана 30. овог правилника, као доказ да је испуњен одређени елемент рангирања за агрегаторе, доставља се и:

- 1) основни извештај кредитног бироа подносиоца пријаве;

- 2) оверена потврда пословног удружења, односно задружног савеза о пуноправном чланству, уколико је подносилац пријаве члан пословног удружења, односно задружног савеза, са тачно наведеним датумом стицања чланства;
- 3) књиговодствена картица добављача примарних произвођача из сектора за који подносилац пријаве аплицира на дан објаве Јавног позива за текућу билансу годину односно предузетници који се паушално опорезују или правне форме које немају књиговодствену картицу треба да доставе оверену листу својих добављача;
- 4) потписани уговори о сарадњи са примарним пољопривредним произвођачима, из сектора подносиоца пријаве, који се налазе на књиговодственој картици добављача;
- 5) књиговодствена картица купаца на дан објаве јавног позива за текућу билансу годину;
- 6) потписани уговори о сарадњи са агрегаторима који се налазе на књиговодственој картици купаца;
- 7) документација у складу са чланом 30. тачка 10) овог правилника, за инвестиције у обновљиве изворе енергије;
- 8) Елаборат о енергетској ефикасности, за инвестиције повезане са мерама ефикасности енергије;
- 9) извештај о мерењу емисија загађујућих материја у ваздух овлашћеног правног лица за мерење емисије, у складу са прописом којим се уређује мерење емисија загађујућих материја у ваздух и произвођачке карактеристике за планирану инвестицију замене извора, за инвестиције повезане са заменом извора енергије;
- 10) оверена фотокопија сертификата, издата од стране тела које поседује адекватан обим акредитације, уколико подносилац пријаве поседује сертификат: за органску производњу, или IFS, или GlobalGap, или сертификат о географском пореклу;
- 11) пројекат који описује дигитализацију – Техничко технолошки пројекат и/или техничка спецификација, за инвестиције у дигитализацију производних система;
- 12) потврда релевантне институције која инвестицију у иновацију потврђује као такву (Привредна комора Србије, Научни институти и сл.);
- 13) пројекат пречишћавања отпадних вода, за инвестиције усмерене ка усклађивању управљања отпадним водама из производних процеса;
- 14) план управљања отпадом, за инвестиције усмерене ка усклађивању управљања отпадом из производње, обраде и других радних процеса;
- 15) потврда/евиденција броја запослених из Централног регистра обавезног социјалног осигурања, за предузетнике са више од 50% запослених особа женског пола и/или са више од 50% особа млађих од 40 година.

Члан 35.

Поступак за доделу бесповратних средстава покреће се објавом Јавног позива и води се електронски, путем софтверског решења Пројекта Конкурентне пољопривреде Србије.

Управа врши административну обраду пристиглих пријава и то провером података из пријаве, документације приложене уз пријаву, као и из службених евиденција.

Ако се у поступку административне обраде утврди да постоје одређене недостаци у приложеној документацији Управа обавештава подносиоца пријаве на који начин да отклони недостатке, и то у року који не може бити краћи од осам дана од дана пријема обавештења у електронско сандуче, уз упозорење на правне последице уколико не поступи у складу са инструкцијама из обавештења.

Управа решењем одбацује пријаву за остваривање права на бесповратна средства:

- 1) ако је поднета од стране лица које не испуњава услове из чл. 10. и 11. овог правилника;
- 2) ако није поднета путем софтверског решења Пројекта Конкурентне пољопривреде Србије;
- 3) ако подносилац не уреди своју пријаву на начин из става 3. овог члана;
- 4) у другим случајевима у складу са законом којим се уређује општи управни поступак.

Управа спроводи поступак бодовања и рангирања уредних пријава, у року који не може бити дужи од 60 дана од дана истека рока за подношење пријава.

У случају када постоји више подносилаца пријава са истим бројем бодова према елементима за рангирање, предност има подносилац који је остварио више бодова по основу критеријума за бодовање, по наведеном редоследу и то:

- 1) утицај пројекта на животну средину и ублажавање ефеката климатских промена;
- 2) сарадња у сврху јачања тржишних позиција;
- 3) унапређење људских ресурса из обртних средстава Потпројекта;
- 4) социјални статус подносиоца пријаве;
- 5) географски и социо-економски показатељи од значаја за спровођење Потпројекта;
- 6) који је раније поднео пријаву – по редоследу подношења пријаве.

Бодовна листа подносилаца пријава објављује се на званичној интернет страници Управе и интернет страници Пројекта Конкурентна пољопривреда Србије.

Подносилац пријаве има право приговора на објављену листу, у року од 15 дана.

Одлуку о приговору доноси Комисија за приговоре Управе, у року од 15 дана од дана пријема приговора.

По коначности одлука о приговору, Управа утврђује и објављује коначну ранг листу, на званичној интернет страници Управе и Пројекта Конкурентна пољопривреда Србије.

Члан 36.

Директор Управе решењем одлучује о праву на коришћење бесповратних средстава, на основу коначне ранг листе из члана 35. став 10. овог правилника.

Подносиоцима пријаве који су на основу ранг листе остварили најмање 50 бодова, Управа решењем одобрава право на коришћење бесповратних средстава, а до висине расположивих средстава утврђених Јавним позивом.

Решење из става 2. овог члана садржи и податке о обавезама подносиоца пријаве у складу са условима за одобравање Потпројекта, као и рок за испуњавање тих обавеза и услове за подношење захтева за одобравање Потпројекта.

VI. УСЛОВИ ЗА ОДОБРАВАЊЕ ПОТПРОЈЕКТА

Члан 37.

Лице коме је решењем одобрено право на коришћење бесповратних средстава подноси захтев за одобравање Потпројекта (у даљем тексту: захтев), у року од 40 дана од дана достављања решења о одобравању права на коришћење бесповратних средстава, у *online* форми, у оквиру софтверског решења Пројекта Конкурентне пољопривреде Србије.

Уз захтев из става 1. овог члана подносилац захтева прилаже:

1) документацију везану за испуњавање захтева из области заштите животне средине и поштовања друштвених стандарда, и то:

(1) план за управљање утицајима на животну средину и друштвене стандарде (ЕСМП) на Обрасцу 1 – План за управљање утицајима на животну средину и друштвене стандарде (ЕСМП), који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део, или

(2) ЕСМП контролне листе, у складу са захтевом Управе, у складу са Обрасцем 2 – Садржај ЕСМП контролне листе, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део;

2) пословни план на Обрасцу 3 – Пословни план, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део;

3) изјаву под материјалном и кривичном одговорношћу да ће корисник бесповратних средстава испуњавати законску регулативу прописану законима који регулишу радне односе и мере заштите на раду, уколико се део Потпројекта односи на трошкове плата ангажованих радника;

4) писмо о намери којим пословна банка, са којом министарство надлежно за послове пољопривреде има потписан уговор о сарадњи, одабрана од стране подносиоца захтева, изражава спремност да подносиоцу захтева одобри кредит који покрива 40% вредности прихватљивих инвестиција дефинисаних пословним планом у фази одобрења пројекта;

5) изјаву под материјалном и кривичном одговорношћу да ће корисник, уколико му Потпројекат буде одобрено, на крају реализације Потпројекта испуњавати минимум релевантних националних стандарда у зависности од врсте активности и инвестиција (национални стандарди у области добробити животиња, здравља и заштите биља и закона којим се уређује планирање и изградња), за сектор пољопривредне производње, односно откупа/прераде на који се пројекат односи;

6) доказ о постојању средстава у износу од 10% вредности Потпројекта из пословног плана подносиоца захтева за одобравање пројекта (оверена потврда банке), а у сврху суфинансирања пројекта од стране корисника бесповратних средстава;

7) потпис подносиоца захтева, у складу са законом којим се уређује електронска управа, законом којим се уређује електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању и овим правилником.

Електронски образац захтева из става 1. овог члана садржи и поље чијим избором подносилац захтева потврђује да је извршио попуњавање и да подноси електронски захтев у складу са овим правилником.

Процена ризика спровођења Потпројекта у домену заштите животне средине и поштовања друштвених стандарда

Члан 38.

У току административне обраде пријаве, Управа утврђује, на основу достављене документације, а нарочито приложеног Плана за управљање утицајима на животну средину и друштвене стандарде (ЕСМП), степена ризика у домену заштите животне средине и поштовања друштвених стандарда, а на основу Оквира за управљање стандардима заштите животне средине и друштвених стандарда (ESMF).

Уколико је приликом обраде пријаве утврђено да је Потпројекат у домену заштите животне средине и поштовања друштвених стандарда процењен као пројекат значајног или високог ризика, решењем из члана 36. овог правилника таква пријава ће бити одбијена.

Уколико је приликом обраде пријаве утврђено да је Потпројекат у домену заштите животне средине и поштовања друштвених стандарда процењен као пројекат ниског или средњег ризика, онда се Потпројекат оцењује као прихватљив.

Уколико је ризик у домену заштите животне средине и поштовања друштвених стандарда категорисан као средњи, решењем из члана 40. став 2. овог правилника, Управа утврђује минимални садржај Плана управљања еколошким и социолошким ризицима и предложене мере ублажавања негативних ефеката (ЕСМП) или садржај ЕСМП контролне листе, које је подносилац захтева у обавези да достави, у складу са чланом 37. став 2. тачка 1) овог правилника, и која чини саставни део Уговора.

За Потпројекте којима се инвестира у физичку имовину неопходно је да се одабрани извођач радова придржава стандарда заштите животне средине и друштвених стандарда Светске банке.

Пословни план

Члан 39.

У припреми пословног плана подносилац захтева може да користи помоћ/подршку:

- 1) саветодаваца из Пољопривредних стручних и саветодавних служби на територији Аутономне покрајине Војводине, односно централе Србије;
- 2) консултаната за припремне трошкове, при чему се ти трошкови сматрају припремним трошковима;
- 3) пословне банке одабране од стране подносиоца захтева, која је издала писмо о намерама којим пословна банка, изражава спремност да подносиоцу одобри кредит који обезбеђује 40% вредности Потпројекта утврђеног пословним планом. У току припреме пословног плана пословна банка може сарађивати са лицима из става 1. тач. 1) и 2) овог члана.

Подносилац захтева пословни план са прилозима доставља и пословној банци, на основу којег пословна банка, одабрана од стране подносиоца захтева, издаје писмо о намерама којим изражава спремност да подносиоцу захтева одобри кредит који обезбеђује 40% Потпројекта дефинисаног пословним планом.

Члан 40.

Управа врши административну обраду захтева, провером података из захтева, документације приложене уз захтев, као и службених евиденција, а у складу са Ранг листом подносилаца пријава.

Уколико је административном провером, утврђено да подносилац захтева испуњава прописане услове и ако постоје расположива финансијска средства опредељена јавним позивом, директор Управе решењем одобрава Потпројекат.

Решењем из става 2. овог члана прецизира се рок у ком корисник бесповратних средстава потписује уговор са Управом (у даљем тексту: Уговор), као и рок за достављање уговора са пословном банком о коришћењу кредита.

Уговором се дефинишу права и обавезе уговорних страна, корисника бесповратних средстава и Управе, а посебно се утврђује:

- 1) обавеза отварања наменског рачуна за реализацију Потпројекта код пословне банке са којом министарство надлежно за послове пољопривреде има пословну сарадњу;
- 2) обавеза уплата на наменски рачун и то: учешћа корисника од 10%, 40% вредности Потпројекта кроз кредит пословне банке и 50% као бесповратна средства;
- 3) неопходна документација и начин за спровођење набавки;
- 4) услови за поштовање и редовно извештавање о примени стандарда животне средине и друштвених стандарда;
- 5) рок и начин реализације Потпројекта укључујући и обавезу достављања шестомесечног извештаја и/или финалног извештаја о реализацији Потпројекта;
- 6) обавеза корисника да достави десет нових уговора са новим добављачима примарним произвођачима, односно најмање један уговор са новим купцем агрегатором када је у питању јавни позив намењен агрегаторима. Нови добављачи су примарни произвођачи са којима корисник није сарађивао пре објављивања јавног позива. Нови купац је агрегатор са којим корисник није сарађивао пре објављивања јавног позива;
- 7) разлози за измену односно раскид Уговора;
- 8) услови за реализацију Уговора и затварање наменског рачуна код пословне банке.

Уговор са новим добављачима, односно новим купцем из става 4. тачка б) прихвата се, ако је:

- 1) потписник уговора корисник;
- 2) уговор са новим купцем закључен након потписивања Уговора;
- 3) у уговору јасно наведено да је предмет уговора пољопривредна врста или производ који је релевантан за корисника, из сектора за који је корисник конкурисао и добио бесповратна средства;
- 4) уговор такав да садржи све битне елементе уговорног односа (предмет, рок за испуњење уговорних обавеза, количина, цена).

VII. СПРОВОЂЕЊЕ АКТИВНОСТИ ПРЕДВИЂЕНИХ ПОТПРОЈЕКТОМ И УГОВОРОМ

Почетак реализације инвестиција и активности предвиђених Потпројектом корисника бесповратних средстава

Члан 41.

Корисник бесповратних средстава може почети са активностима набавки предвиђених Потпројектом, након потписивања Уговора и након што средства у пуном износу од вредности Потпројекта буду уплаћена на наменски рачун код пословне банке са којом корисник бесповратних средстава има потписан уговор о коришћењу кредита.

Уколико се утврди да је корисник бесповратних средстава започео са активностима предвиђеним Потпројектом пре рока из става 1. овог члана, осим за активности и трошкове који се подразумевају под припремним трошковима из члана 3. став 2. овог правилника, Управа раскида Уговор са корисником бесповратних средстава.

Процедуре за спровођење набавки у оквиру реализације Потпројекта

Члан 42.

За спровођење набавки робе, радова, неконсултантских и консултантских услуга и избор консултаната током реализације Потпројекта корисник бесповратних средстава примењује процедуре које су наведене у Приручнику за спровођење грантова (*GOM-Grant Operation Manual*).

Набавке се спроводе у складу са чланом 6.52 Развој у складу са потребама заједнице (*Community – driven Development*) у складу са процедурама Светске банке – Правила набавки за зајмопримце за финансирање инвестиционих пројеката – роба, радова, неконсултантских и консултантских услуге из јула 2016, ревидираних у новембру 2017. и августу 2018. (скраћено Правилника набавки за зајмопримце), (*The World Bank Procurement Regulations for IPF Borrowers, Goods, works, Non-Consulting and Consulting Services July 2016, revised November 2017 and August 2018*).

Потпројекат се реализује у складу са Правилима Светске банке за борбу против корупције, од 1. јула 2016. године.

У односу на укупну вредност Потпројеката (20.000–400.000 евра), за набавку роба, неконсултантских услуга и мањих радова примењиваће се следеће методе набавке: Директан избор (*DS – Direct Selection*), Позив за достављање цене (*RFQ – Request for Quotations*) и поједностављени Позив за достављање понуда (*simplified RFB – Request for Bids*), и то тако да:

- 1) за пакет набавки чија је процењена вредност 30.000 евра или мања од 30.000 евра примењује се Директан избор у складу са ставом 6.9 Правилника набавки за зајмопримце;
- 2) за набавку робе и неконсултантских услуга чија је процењена вредност већа од 30.000 до 90.000 евра примењује се Позив за достављање цене (*Request for Quotation – RFQ*);
- 3) за набавку мањих радова у оквиру појединачних пројеката у којима је процењена вредност пакета 30.000 до 180.000 евра примењује се Позив за достављање цене (*Request for Quotation – RFQ*);
- 4) за набавку робе и неконсултантских услуга чија је процењена вредност већа од 90.000 евра користиће се поједностављени Позив за понуду (*Request for Bids – RFB*);
- 5) за набавку радова чија је процењена вредност већа од 180.000 евра примењује се поједностављени Позив за понуду (*Request for Bids – RFB*).

Пројектни тим обезбеђује примену одобрених метода набавки и помоћ Корисницима бесповратних средстава да припреме Позив за достављање цене (*RFQ*) или поједностављени Позив за понуду (поједностављени *RFB*) и покрену набавку.

У случају избора консултаната, примењују се следеће методе: директна селекција (*DS*) и Избор на основу квалификације консултаната (*CQS*), и то на следећи начин:

- 1) директна селекција за изборе консултаната чија је процењена вредност 30.000 евра или мања од 30.000 евра у складу са ставом 7.14 (д) Правилника набавки за зајмопримце;

2) IS или CQS за избор консултанта чија је процењена вредност већа од 30.000 евра и мања од 400.000 евра.

Подношење захтева за исплату средстава за реализацију потпројекта

Члан 43.

У складу са бројем набавки одобрених Потпројектом, корисник бесповратних средстава може да поднесе један или више захтева за исплату.

Број захтева за исплату једнак је броју одобрених пакета набавки.

Изузетно, ако је у оквиру Потпројекта предвиђена инвестиција у изградњу, односно инвестиција у набавку нове опреме за чију је монтажу и пуштање у рад потребан дужи временски период, та инвестиција може бити исплаћена у више фазних исплата.

Захтев за исплату из става 1. овог члана подноси се на електронском обрасцу, у *online* форми, у оквиру софтверског решења Пројекта Конкурентне пољопривреде Србије.

Електронски образац захтева из става 4. овог члана обухвата:

1) податке о броју и датуму издавања решења о одобравању Потпројекта;

2) број Уговора;

3) основне податке о подносиоцу захтева, и то:

(1) категорија подносиоца захтева,

(2) име и презиме, односно назив,

(3) јединствени матични број грађана (ЈМБГ), односно матични број (МБ),

(4) адресу (општина, место, улица и број) пребивалишта, односно седишта,

(5) број телефона,

(6) електронску пошту,

(7) број пољопривредног газдинства (БПГ);

4) податке о добављачу, и то:

(1) назив добављача,

(2) матични број (МБ),

(3) адресу (општина, место, улица и број),

(4) број телефона,

(5) електронску пошту,

(6) назив банке у којој добављач има рачун,

(7) број пословног рачуна на који се уплаћују средства,

(8) износ средстава за уплату;

5) изјаву подносиоца захтева под кривичном и материјалном одговорношћу да:

- (1) за инвестицију за коју подноси захтев не користи подстицаје по неком другом основу (субвенције, подстицаји, донације), односно да иста инвестиција није предмет другог поступка за коришћење подстицаја,
- (2) добављач и подносилац захтева не представљају повезана лица,
- (3) су сви подаци наведени у захтеву тачни и истинити,
- (4) сва финансијска средства добијена на незаконит начин или коришћена супротно циљу за који су добијена се морају вратити са припадајућом законском каматом,
- (5) ће се обезбедити потпун и несметан приступ контролорима Управе, као и другим овлашћеним лицима сваком објекту, опреми, механизацији, односно другој имовини и документацији у вези са предметом одобрених бесповратних средстава;
- (6) изјаву подносиоца захтева о сагласности да Управа може објавити податке о додели бесповратних средстава;
- (7) потпис подносиоца пријаве, у складу са законом којим се уређује електронска управа, законом којим се уређује електронски документ, електронска идентификација и услуге од поверења у електронском пословању и овим правилником.

Електронски образац пријаве из става 5. овог члана садржи и поље чијим избором подносилац пријаве потврђује да је извршио попуњавање и да подноси електронску пријаву у складу са овим правилником.

Члан 44.

Уз захтев за исплату корисник бесповратних средстава прилаже у оригиналу, у складу са чланом 29. овог правилника, пратећу документацију везану за процедуре набавке:

- 1) рачун за набавку предметне инвестиције у складу са Уговором о купопродаји са добављачем;
- 2) уговор о купопродаји са добављачем;
- 3) отпремницу за набавку предметне инвестиције за коју је, у складу са посебним прописима, утврђена обавеза издавања отпремнице;
- 4) потврду о гаранцији, односно изјаву о саобразности за извршену набавку предметне инвестиције за коју је утврђена обавеза издавања гарантног листа, односно изјаву добављача да иста не подлеже обавези издавања гарантног листа;
- 5) записник о пријему у ком корисник бесповратних средстава потврђује да је квалитет испоручене робе/услуга у складу са техничком спецификацијом и уговором о купопродаји са добављачем;
- 6) уколико се набавка спроводи по процедури Директан избор (*Direct selection – DC*), доставља се документ за набавке, уговор са добављачем, записник о испоруци робе или привремене ситуације за радове;
- 7) уколико се набавка спроводи по процедури позива за давање цене за набавку робе (*Request for Quotation – RFQ*), доставља и документ за набавку, као и еволуциони извештај о избору најповољнијег понуђача, уговор, записник о испоруци, привремене или финалне ситуације;

8) уколико се набавка спроводи по процедури позива за понуду (*Request for Bids – RFB*), доставља и тендерски документ, добијене понуде као и евалуациони извештај о избору најповољније понуде, записници о испоруци, инсталацији и тестирању;

9) уколико се набавка спроводи по процедури избора индивидуалног консултанта (IC), односно избора на основу квалификација консултаната (*Consultant's Qualification Based Selection – CQS*), доставља и: позив за изјаве заинтересованости, пристигле изјаве о заинтересованости, евалуационе извештаје, позив за достављање понуда, финални евалуациони извештај, уговор, извештаје ангажованог консултаната и потврде о пријему извештаја;

10) грађевинску књигу, односно другу прописану евиденцију у складу са законом којим се уређује планирање и изградња; окончану ситуацију за изведене радове; потврду овлашћеног извођача радова и надзорног органа да су планиране врсте и количине материјала уграђене у објекат који је предмет инвестиције, за оне пројекте у оквиру којих се изводи изградња објеката.

Управа врши административну проверу на основу података из самог захтева, као и на основу пратеће документације.

Уколико је захтев за исплату комплетан и испуњава услове прописане Уговором и овим правилником, Управа га ставља на листу захтева за плаћање коју прослеђује у Централну фидуцијарну јединицу у оквиру министарства надлежног за финансије, која издаје одобрење за исплату пословној банци код које је отворен наменски рачун. На основу одобрења захтева за исплату, пословна банка пребацује одобрени износ на рачун добављача.

Износ у захтеву за исплату не може бити виши од износа Потпројекта одобреног решењем, односно Уговором.

Контрола над спровођењем одобреног Потпројекта

Члан 45.

Контрола над спровођењем одобрених Потпројеката врши се по принципу случајног узорка, током периода спровођења Потпројеката, као и током петогодишњег периода након извршења последње исплате.

Управа контролише спровођење Потпројекта на месту инвестиције, у складу са Уговором и овим правилником, у било које време, а обавезно једном у време трајања одређеног Потпројекта корисника бесповратних средстава.

Уколико Управа током контроле уочи одређене неправилности, о томе ће обавестити министарство надлежно за послове пољопривреде.

Контролу над спровођењем одобрених Потпројеката, могу обављати и независни ревизори.

Сви Потпројекти могу бити предмет накнадног прегледа и ревизије Светске банке.

Извештавање о спровођењу Потпројекта

Члан 46.

Корисник бесповратних средстава подноси извештај о напретку и финални извештај.

Извештај о напретку корисник бесповратних средстава доставља Управи у року од шест месеци и 28 дана од датума потписивања Уговора.

Уз извештај о напретку корисник бесповратних средстава доставља образац о испуњењу социолошких и еколошких стандарда пројекта. Форма извештаја о напретку је доступна на сајту пројекта.

Након реализације инвестиције и активности предвиђених потпројектом и испуњења свих обавеза предвиђених Уговором, корисник бесповратних средстава сачињава финални извештај.

Финални извештај корисник бесповратних средстава доставља Управи у року од 12 месеци и 28 дана од дана потписивања Уговора.

Уколико корисник заврши Потпројекат у року од шест месеци од дана потписивања Уговора, у обавези је да достави само финални извештај.

Уз финални извештај, корисник бесповратних средстава – примарни пољопривредни произвођач, Управи доставља:

- 1) употребну дозволу уколико је предмет инвестиције изградња објекта за коју је у складу са законом којим се уређује планирање и изградња прописана обавеза издавања употребне дозволе;
- 2) оверену копију саобраћајне дозволе уколико је то предвиђено за предметну инвестицију;
- 3) доказ о пословно-техничкој сарадњи са новим купцем дефинисан Уговором;

Уз финални извештај, корисник бесповратних средстава – агрегатор, Управи доставља и:

- 1) приказ обима производње, обим финансијских параметара, односно обима пласмана пољопривредних производа након реализације пројекта и то кроз форму финалног извештаја доступног на сајту Управе;
- 2) уговоре из члана 40. став 4. тачка б) овог правилника;
- 3) употребну дозволу уколико је предмет инвестиције изградња објекта за коју је у складу са законом којим се уређује планирање и изградња прописана обавеза издавања употребне дозволе;
- 4) документацију везану за испуњење и праћење стандарда заштите животне средине и друштвених стандарда Светске Банке, уколико је Уговором тако предвиђено;
- 5) доказе о новим каналима продаје или доказе о извозу робе на нова тржишта кроз форму финалног извештаја, уколико исте корисник има.

Одобрење финалног извештаја

Члан 47.

Потпројекат се сматра завршеним даном одобрења финалног извештаја од стране Управе.

Обавезе корисника бесповратних средстава у вези са наменским коришћењем предметних инвестиција, као и у вези са чувањем документације везане за спровођење Потпројекта

Члан 48.

Корисник бесповратних средстава:

- 1) наменски користи, не отуђује и не омогућава другом лицу коришћење предметних инвестиција у року од пет година од одобрења финалног извештаја;

2) чува документацију везану за спровођење Потпројекта у року од пет година од одобрења финалног извештаја.

Уколико се утврди да су одобрена средства ненаменски коришћена, Управа раскида Уговор и покреће поступак повраћаја исплаћених, ненаменски утрошених средстава.

VIII. ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 49.

Захтеви за остваривање права на бесповратна средства поднети до дана ступања на снагу овог правилника, решаваће се у складу са прописом који је био на снази у време њиховог подношења.

Члан 50.

Даном ступања на снагу овог правилника престаје да важи Правилник о додели бесповратних средстава у оквиру Пројекта за конкурентну пољопривреду („Службени гласник РС”, бр. 30/21 и 4/22).

Члан 51.

Овај правилник ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

Број 000363764 2023 14840 007 001 012

У Београду, 21. новембра 2023. године

Министар,

Јелена Танасковић, с.р.

Бр.	ПРИЛОГ 1.	
	СПЕЦИФИКАЦИЈА ПРИХВАТЉИВИХ ИНВЕСТИЦИЈА КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРERAДУ ПОЉОПРИВРЕДНИХ ПРОИЗВОДА	
1	Инвестиције за унапређење пријема, манипулације, утврђивање квалитета, дораде, складиштења, прераде и пласмана осталих усева	1.1) Инвестиције у прераду житарица
		1.1.1 Инвестиције у изградњу и опремање објеката за пријем, манипулацију, утврђивање квалитета, чишћење, сушење, складиштење, као и откуп и даљу продају зрнастих производа, и то изградњу објеката за пријем, одређивање квалитета, чишћење, сушење, складиштење и манипулацију зрнастим производима, са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром;
		1.1.2 Набавка машина и опреме за манипулацију житарица
		1.1.3 Инвестиције везане за прераду житарица;

1.1.4 Изградња објеката за пријем, чишћење, сушење, складиштење, прераду и паковање житарица са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром,
1.1.5 Набавка нових машина и опреме за прераду житарица
1.1.6 Набавка нове опреме и уређаја за паковање и складиштење житарица, као и производа насталих њиховом прерадом;
1.1.7 Набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлачионице и санитарне просторије;
1.1.8 Набавка нове опреме за дезинфекцију радника;
набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду;
1.1.9 Набавка контролних маркица са ознакама географског порекла,
1.1.10 Изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);
1.2) Инвестиције за прераду уљаних култура:
1.2.1 изградња објеката за пријем, чишћење, сушење, складиштење, прераду и паковање уљаних култура са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром;
1.2.2 набавка нове опреме и уређаја за хладно пресовање уљарица;
1.2.3 набавка нове опреме и уређаја за физичку прераду уљарица,
1.2.4 набавка нове опреме за пуњење и паковање уља,
1.2.5 набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлачионице и санитарне просторије,
1.2.6 набавка нове опреме за дезинфекцију радника,
1.2.7 набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду,
1.2.8 набавка контролних маркица са ознакама географског порекла,

1.2.9 изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);
1.3) Инвестиције за прераду гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља:
1.3.1 изградња објеката за прераду, паковање и складиштење гајеног зачинског, лековитог и ароматичног биља са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром,
1.3.2 набавка нове опреме и уређаја за сушење гајених зачина, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
1.3.3 набавка нове опреме и уређаја за прераду гајених зачина, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
1.3.4 набавка нове опреме и уређаја за дестилацију гајених зачина, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
1.3.5 набавка нове опреме и уређаја за екстракцију уља из гајених зачина, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
1.3.6 набавка нове опреме и уређаја за паковање и складиштење гајених зачинског, лековитог и ароматичног биља, као и њихових производа,
1.3.7) набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлачионице и санитарне уређаје,
1.3.8 набавка нове опреме за дезинфекцију радника,
1.3.9 набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду,
1.3.10 набавка контролних маркица са ознакама географског порекла,
1.3.11 изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.).
1.4) Опрема која се примењује на 1.2 и 3:
1.4.1 Опрема за управљање отпадом, смањење отпада, рециклажу и поновну употребу;

		1.4.2 Опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода
		1.4.3 Опрема за обновљиве изворе енергије: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогас опрема и сва пратећа опрема неопходна за успешну инсталацију, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање
		1.4.4 Опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа
		1.4.5 ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом)
2	Инвестиције у унапређење конкурентности у области прераде и пласмана млека и млечних производа	2.1 набавка нових специјализованих возила за превоз сировог млека са одговарајућом опремом (мерни уређаји и уређаји за узорковање);
		2.2 набавка нове опреме за узорковање, пријем, прераду, пуњење и паковање млека и млечних производа;
		2.3 набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлачионице и санитарне просторије;
		2.4 набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део постројења за прераду;
		2.5 набавка нове опреме за дезинфекцију радника;
		2.6 набавка контролних маркица са ознакама географског порекла;
		2.7 изградња и опремање објеката за прераду млека и складиштење готових производа од млека;
		2.8 изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органски отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.).
		2.9 ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом);
		2.10 Опрема за држање, складиштење и чување млека и млечних производа;
		2.11 Опрема за складиштење и транспорт примарне, секундарне и терцијарне амбалаже и отпада;

		2.12 Опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода
		2.13 Опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, опрема за биогас/биомасу и сва пратећа опрема неопходна за успешну инсталацију, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање;
		2.14 Опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа;
3	Инвестиције у унапређење конкурентности у области прераде и пласмана меса и производа од меса	3.1 набавка нове опреме за омамљивање, клање и прераду трупова;
		3.2 набавка нових уређаја за мерење удела мишићног ткива у труповима;
		3.3 набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизација) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлачионице и санитарне просторије;
		3.4 набавка нове опреме за прикупљање, пријем, чување/складиштење (хлађење), уклањање и прераду нуспроизвода животињског порекла који нису за људску употребу;
		3.5 набавка нове опреме и уређаја за сечење, обраду, прераду, паковање и обележавање меса и млевеног меса, месних прерађевина, машински одвојеног меса и месних производа;
		3.6 набавка нове опреме и уређаја за хлађење, пастеризацију, стерилизацију као и друге термичко-технолошке операције прераде меса и месних производа;
		3.7 набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду;
		3.8 набавка нове опреме за дезинфекцију радника;
		3.9 набавка контролних маркица са ознакама географског порекла
		3.10 изградња и опремање објеката за клање, прераду трупова и прераду меса и за складиштење готових производа од меса;*
		3.11 изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.).*

		3.12 Опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода
		3.13 Опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогаз опрема и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање;
		3.14 Опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа
		3.15 ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом);
4	Инвестиције у унапређење конкурентности у области производње и пласмана вина	4.1 набавка нове опреме за производњу вина;
		4.2 набавка контролних маркица са ознакама географског порекла;*
		4.3 набавку лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, у склопу погона за прераду, укључујући опрему за испитивање квалитета вина;*
		4.4 изградња и опремање винарија;
		4.5 набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.).
		4.6 Уређаји и опрема за прераду нуспроизвода од грозђа (осим дестилата)
		4.7 Опрема и уређаји за пријем, паковање и обележавање стоног грозђа и друге специјализоване опреме;
		4.8 Опрема за сакупљање, транспорт и прераду грозђа
		4.9 Опрема за ферментацију, хлађење, грејање, односно друге технолошке операције прераде вина;
		4.10 Опрема за флаширање, паковање и складиштење вина;
		4.11 Опрема за управљање отпадом, смањење отпада, рециклажу и поновну употребу;
		4.12 Опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода;
		4.13 Опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогаз опрема и сва

		<p>пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање;</p> <p>4.14 Опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа;</p> <p>4.15 ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом);</p>
5	Инвестиције у унапређење конкурентности у области прераде/дораде, паковања и пласмана пчелињих производа	5.1 изградња објеката за прераду, паковање и складиштење пчелињих производа са припадајућом унутрашњом и спољном инфраструктуром;
		5.2 набавка нове опреме и уређаја за дораду/прераду пчелињих производа;
		5.3 набавка нове опреме и уређаја за паковање и складиштење пчелињих производа;
		5.4 набавка нове опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за свлационице и санитарне просторије;
		5.5 набавка нове опреме за дезинфекцију радника;
		5.6 набавка нове лабораторијске опреме (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона за прераду;
		5.7 набавка контролних маркица са ознакама географског порекла;
		5.8 изградња, опремање објеката и набавка опреме за управљање отпадом из процеса прераде (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде итд.);
		5.9 Опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогас опрема и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање;
		5.10 Опрема за енергетску ефикасност која ће смањити потрошњу енергије у преради производа;
		5.11 ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом);
6	Инвестиције у унапређење пласмана производа старих и уметничких заната,	6.1 Инвестиције у набавку опреме и инвентара за опремање радног и продајног простора за производњу односно продају производа;

	односно послова домаће радиности	
7	Инвестиције у унапређење конкурентности у области откупа, прераде, припреме за даљу продају и пласмана воћа и поврћа	7.1 Сакупљање и откуп воћа и поврћа од примарних пољопривредних произвођача, складиштење и припрема за даљу продају:
		7.1.1 Изградња објеката за пријем, складиштење, паковање и припрему за транспорт и даљу продају воћа и поврћа (сортирање, калибрисање, прање, етикетање и сличне радње са производима) са припадајућом унутрашњом и екстерном инфраструктуром и опремом;
		7.1.2 набавка опреме и специјализована механизација;
		7.2 Прерада воћа и поврћа:
		7.2.1 набавка нове опреме и уређаја за сушење воћа и поврћа, као и њихових производа;
		7.2.2 набавка нове опреме и уређаја за хлађење, лиофилизацију и/или замрзавање воћа и поврћа, као и њихових производа;
		7.2.3 набавку нове опреме и уређаја за бланширање, пастеризацију као и друге термичко технолошке операције прераде производа;
		7.2.4 набавка опреме за чишћење, прање и дезинфекцију (стерилизацију) објеката, опреме, алата, уређаја и машина, укључујући опрему за гардеробу и санитарне просторије;
		7.2.5 набавка нове опреме и уређаја за пријем, прераду, пуњење и паковање воћа и поврћа, као и њихових производа;
		7.2.6 опрема за дезинфекцију радника;
		7.2.7 лабораторијска опрема (без стакленог посуђа) за унутрашњу употребу, као део погона прераде;
		7.2.8 набавка опреме за управљање отпадом из прерађивачке делатности (органички отпад, чврсти отпад, отпадне воде и др.)
		7.2.9 Опрема за обновљиву енергију: соларни панели и сва пратећа опрема неопходна за успешну монтажу, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање, биогас опрема и сва пратећа опрема неопходна за успешну инсталацију, рад, дистрибуцију, праћење и одржавање
7.2.10 Опрема за енергетску ефикасност, која ће смањити потрошњу енергије у преради производа.		

		7.2.11 Опрема за физички, хемијски и/или биолошки третман отпадних вода
		7.2.12 ИТ хардвер и софтвер за праћење, контролу и управљање процесима производње, складиштења и дистрибуције (са инсталацијом).

**ПЛАН ЗА УПРАВЉАЊЕ УТИЦАЈИМА
НА ЖИВОТНУ СРЕДИНУ И ДРУШТВЕНЕ СТАНДАРДЕ (ЕСМП)**

Опште напомене. План за управљање стандардима заштите животне средине и друштвених стандарда (ЕСМП) за потпројекте треба да предвиди мере ублажавања, праћења и административне мере које треба предузети током имплементације пројекта како би се избегли или елиминисали негативни утицаји на животну средину. ЕСМП такође може да буде ефикасан начин сумирања активности потребних за ефикасно ублажавање негативних утицаја на животну средину (опис Плана за управљање стандардима животне средине и друштвених стандарда дат је у **Прилогу 1** у наставку).

ЕСМП треба да садржи:

- Резиме
- Опис пројекта
- Политику, правни и административни оквир
- Почетно стање процењено током трасирања
- Резиме предвиђених негативних утицаја на животну средину и друштво, који се односе на пројекат;
- Опис мера ублажавања и плана имплементације
- Опис активности праћења и план
- Институционалне аранжмане и процедуру извештавања
- Ангажовање заинтересованих страна – откривање информација, јавне расправе и учешће.

Формат плана управљања дат је у **Прилогу 2 у наставку**. Представља модел за израду ЕСМП. Према моделу, пројектни циклус подељен је у три фазе. За сваку фазу, тим за припрему идентификује све битне утицаје на животну средину који се очекују на основу анализе спроведене у контексту припреме за процену животне средине.

За сваки утицај треба идентификовати и навести мере ублажавања. Израђују се процене трошкова за активности ублажавања негативних утицаја, разврстане према проценама за уградњу (инвестициони трошак) и рад (периодични трошак). Формат ЕСМП такође омогућава идентификацију институционалних одговорности за рад уређаја и метода ублажавања.

План мониторинга (праћења) може да буде користан за евиденцију захтева, одговорности и трошкова за праћење спровођења мера за ублажавање негативних утицаја на животну средину, који су идентификовани у анализи датој у процени утицаја на животну средину за пројекте умереног и значајног ризика. **Формат плана мониторинга** дат је у **наставку у Прилогу 3**. Као и код ЕСМП, пројектни циклус је подељен у три фазе (изградња, рад и стављање ван употребе). Формат такође садржи и ред за полазне информације које су кључне за реализацију поузданог и веродостојног праћења. Кључни елементи матрице су:

- Шта је предмет праћења?
- Где се врши праћење?
- Како се параметар прати, како би се обезбедило да поређење буде смислено?
- Када или колико често је праћење потребно или најефикасније?
- Зашто се параметар прати (шта нам говори о утицају на животну средину)?

Поред ових питања, корисно је идентификовати трошкове повезане са праћењем (инвестиционе и периодичне) и институционалне одговорности.

Када се план мониторинга изради и успостави у контексту имплементације пројекта, ПМУ ће захтевати достављање извештаја у одговарајућим интервалима, а своје налазе ће приказати у периодичним извештајима за Светску банку, и ставиће их на располагање особљу Банке током надзорних мисија.

Прилог 1

Опис Плана за управљање стандардима заштите животне средине и друштвених стандарда

План за управљање стандардима заштите животне средине и друштвених стандарда (ЕСМП) идентификује изводљиве и исплативе мере које могу да умање потенцијално значајне негативне утицаје на животну средину на прихватљив ниво. План обухвата компензаторне мере уколико мере ублажавања нису изводљиве, исплативе или довољне. Конкретно, ЕСМП (а) идентификује и резимира све очекиване значајне негативне утицаје на животну средину (укључујући оне који се односе на аутохтоно становништво или принудно расељавање); (б) описује – са техничким подацима – сваку меру ублажавања, укључујући врсту утицаја на који се односи и услове под којима се примењује (нпр. континуирано, или у случају непредвиђених ситуација), заједно са пројектом, описом опреме и радним процедурама, ако је потребно; (ц) процењује потенцијалне утицаје ових мера на животну средину; и (д) ствара везу са свим другим плановима ублажавања (нпр. за принудно расељавање, аутохтоно становништво или културна добра) потребним за пројекат.

Мониторинг

Еколошки и социјални мониторинг током имплементације пројекта пружа информације о кључним еколошким аспектима пројекта, а посебно о утицајима пројекта на животну средину и ефикасности мера ублажавања. Ове информације омогућавају корисницима кредита и Банци да процене успех процеса ублажавања у оквиру надзора пројекта и омогућавају предузимање корективних мера када је то потребно. ЕСМП идентификује циљеве праћења и одређује врсту мониторинга, у вези са утицајима који су процењени у ЕСА извештају и мерама ублажавања описаним у ЕСМП. Конкретно, део ЕСМП који се односи на мониторинг садржи (а) специфичан опис и техничке податке о мерама праћења, укључујући параметре који се мере, методе које се користе, локације узимања узорака, учесталост мерења, границе детекције (где је то потребно) и дефиницију прагова који указују на потребу за корективним радњама; и (б) поступке праћења и извештавања како би се (i) обезбедило рано откривање услова који захтевају одређене мере ублажавања и (ii) доставиле информације о напретку и резултатима ублажавања.

Развој капацитета и обука

Да би подржао благовремену и ефикасну имплементацију еколошких компоненти пројекта и мера ублажавања, ЕСМП се ослања на процену дату у ЕА о постојању, улози и способности јединица за заштиту животне средине на лицу места, или на нивоу агенције и министарства. Ако је потребно, ЕСМП препоручује успостављање или проширење тих јединица и обуку особља, како би се омогућило спровођење препорука ЕА. Конкретно, ЕСМП даје специфичан опис институционалних аранжмана – ко је одговоран за спровођење мера за ублажавања и праћења (нпр. за рад, надзор, извршење, праћење имплементације, корективне мере, финансирање, извештавање и обуку особља). У циљу јачања капацитета за управљање заштитом животне средине у агенцијама надлежним за имплементацију, већина ЕМП обухватају једну или више следећих додатних тема: (а) програми техничке помоћи, (б) набавка опреме и материјала и (ц) организационе промене.

Распоред имплементације и процене трошкова

За сва три аспекта (ублажавања, праћења и јачања капацитета), ЕСМП даје (а) распоред имплементације мера које је неопходно спровести у оквиру пројекта, који приказује фазе и координацију са општим плановима имплементације пројекта; и (б) процену капиталних и

периодичних трошкова и изворе средстава за имплементацију ЕСМП. Ове бројке су такође интегрисане у табеле укупних трошкова пројекта.

Интеграција ЕСМП са Пројектом

Одлука корисника кредита да настави са пројектом и одлука Банке да га подржи, делимично су засноване на очекивању да ће ЕСМП бити ефикасно извршен. Сходно томе, Банка очекује да план садржи конкретан опис појединачних мера за ублажавање и праћење и расподеле институционалних одговорности, да мора да буде интегрисан у свеукупно планирање, структуру, буџет и имплементацију пројекта. Таква интеграција постиже се успостављањем ЕСМП у оквиру пројекта, тако да план може да добије финансирање и надзор заједно са осталим компонентама.

Плана за управљање стандардима заштите животне средине и друштвених стандарда

(потпројекат, локација, опис)

Еколошки и социјални елементи	Утицаји	Предложене мере ублажавања ¹	Институционална одговорност за ублажавање	Трошкови активности ублажавања ²
Период изградње				
<i>Физичко окружење</i>				
Земљиште				
Водни ресурси				
Квалитет ваздуха				
<i>Биолошко окружење</i>				
Фауна и флора				
<i>Друштвено окружење</i>				
Естетика и пејзаж				
Људске заједнице				
Саобраћај				
Аквизиција земљишта/расељење				
Губици прихода				
Здравље и безбедност				

¹Активности које захтевају финансијске трошкове треба да буду укључене у Предмер.

² Трошкове активности ублажавања дефинише извођач радова у релевантним ставкама у тендерској документацији.

Историјски и културни локалитети				
Безбедност и здравље особља и становништва				
Приступ услугама екосистема				
Управљање радом				
Период рада				
<i>Физичко окружење</i>				
Земљиште				
Водни ресурси				
Квалитет ваздуха				
<i>Биолошко окружење</i>				
Фауна и флора				
<i>Друштвено окружење</i>				
Естетика и пејзаж				
Људске заједнице				
Историјски и културни локалитети				
Безбедност и здравље особља и становништва				
Приступ услугама екосистема				

САДРЖАЈ ЕСМП КОНТРОЛНЕ ЛИСТЕ

(Подносилац пријаве попуњава за Потпројекат)

ВАЖНА НАПОМЕНА: Имајте у виду да је дата ЕСМП контролна листа само пример, односно да даје опште смернице. Сваку ЕСМП контролну листу треба да сачини подносилац захтева у складу са специфичним еколошким и социјалним ризицима у одговарајућем сектору, и одговарајућим мерама ублажавања. ЕСМП контролне листе специфичне за локацију морају бити прилагођене свакој активности на потпројекту.

А. Опште информације о потпројекту и локацији

Б. Провера стандарда заштите животне средине и друштвених стандарда

Ц. Мере ублажавања

Д. План мониторинга

ДЕО А: ОПШТЕ ИНФОРМАЦИЈЕ О ПРОЈЕКТУ И ГРАДИЛИШТУ

ОПИС ГРАДИЛИШТА	
Назив градилишта	
Опис локације градилишта	Прилог 1: Мапа градилишта <input type="checkbox"/> Д <input type="checkbox"/> Н
Ко је власник земљишта?	
Опис географског, физичког, биолошког, геолошког, хидрографског и друштвено-економског контекста	
Локације и удаљености извора материјала, посебно агрегата, воде, камена?	
ЗАКОНСКИ ОКВИР	
Идентификовати националне и локалне прописе као и дозволе које се односе на пројектне активности	
ЈАВНА РАСПРАВА	
Идентификујте када/где се одвијао процес јавне расправе	
ЈАЧАЊЕ ИНСТИТУЦИОНАЛНИХ КАПАЦИТЕТА	
Да ли ће доћи до јачања капацитета?	<input type="checkbox"/> Н или <input type="checkbox"/> Д ако је одговор Да, Прилог 2 садржи програм јачања капацитета

ДЕО Б: ПРОВЕРА СТАНДАРДА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ДРУШТВЕНИХ СТАНДАРДА

ПРОВЕРА СТАНДАРДА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ/ДРУШТВЕНИХ СТАНДАРДА			
	Активност/Проблем	Статус	Активирани радње
Да ли ће активност на градилишту обухватити/укључити било шта од следећег?	А. Санација зграде	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак А у наставку
	Б. Новоградња	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак А у наставку
	Ц. Индивидуални систем за пречишћавање отпадних вода	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак Б у наставку
	Д. Историјске зграде и насеља	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак Ц у наставку
	Е. Стицање земљишта*	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак Д у наставку
	Ф. Опасни или токсични материјали**	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак Е у наставку
	Г. Утицаји на шуме и/или заштићена подручја	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак Ф у наставку

	X. Руковање/управљање медицинским отпадом	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак Г у наставку
	И. Безбедност саобраћаја и пешака	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак Х у наставку
	Ј. Услуге екосистема	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак И у наставку
	К. Здравље и безбедност заједнице	<input type="checkbox"/> Да <input type="checkbox"/> Не	Погледајте одељак Ј у наставку

41 Стицање земљишта подразумева расељавање људи, негативан утицај на средства за живот, узурпирање приватне имовине, земљиште које се купује/преноси и утиче на људе законите и/или незаконите станаре и/или људе који имају пословни простор (киоск) на земљишту које се стиче.

42 Токсични/опасни материјал обухвата, без ограничења, азбест, токсичне боје, штетне раствараче, уклањање оловне боје итд.

ДЕО II: МЕРЕ УБЛАЖАВАЊА

АКТИВНОСТ	ПАРАМЕТАР	КОНТРОЛНА ЛИСТА МЕРА ЗА УБЛАЖАВАЊЕ
0. Општи услови	обавештена и безбедност радника	<p>(а) Локални инспекторати за изградњу и животну средину и локалне заједнице обавештени су о предстојећим активностима</p> <p>(б) Јавност је обавештена о радовима путем одговарајућих обавештења у медијима и/или на јавно доступним локацијама (укључујући и локацију радова)</p> <p>(ц) Прибављене су све законом прописане дозволе за изградњу и/или санацију</p> <p>(д) Извођач радова формално је сагласан да ће се сви радови одвијати на безбедан и дисциплинован начин осмишљен тако да умањи утицај на околине становнике и животну средину.</p> <p>(е) ЛЗО радника ће бити у складу са међународном добром праксом (обавезни шлемови, по потреби маске и заштитне наочаре, појасови и заштитне чизме)</p> <p>(ф) Одговарајуће ознаке на локацији обавештава раднике о кључним правилима и прописима којих се треба придржавати.</p>
	Сексуално узнемиравање	<p>а. Сачините и спроведите јасну и свеобухватну политику спречавања сексуалног узнемиравања, која дефинише забрањена понашања, механизме извештавања и дисциплинске акције.</p> <p>б. Организујте редовне и обавезне обуке о свести о сексуалном узнемиравању и превенцији за све запослене и извођаче радова.</p> <p>ц. Успоставите поверљиве механизме за пријављивање, попут телефонске линије или посебне адресе е-поште, како бисте подстакли жртве или сведоке да пријаве инциденте без страха од одмазде.</p> <p>д. Омогућите да се сви пријављени случајеви сексуалног узнемиравања истраже детаљно и без одлагања, и да се предузму одговарајуће мере за решавање проблема.</p> <p>е. Спроводијте мера за заштиту приватности и поверљивости појединаца укључених у случајеве сексуалног узнемиравања.</p> <p>ф. Пружите услуге подршке и ресурсе за саветовање жртвама сексуалног узнемиравања.</p> <p>г. Подстакните културу поштовања и нулте толеранције на сексуално узнемиравање кроз кампање подизања свести, плакате и друге канале комуникације.</p> <p>х. Јасно саопштите последице вршења сексуалног узнемиравања, укључујући дисциплинске мере које се могу предузети.</p> <p>и. Редовно прегледајте и ажурирајте политику спречавања сексуалног узнемиравања и повезане процедуре, како бисте обезбедили њихову сталну ефикасност и усклађеност са најбољим праксама и локалним законима.</p> <p>и. Негујте инклузивно радно окружење које пружа поштовање и промовише родну равноправност и различитост.</p>
А. Општа санација и/или Изградња Активности	Квалитет ваздуха	<p>(а) Током унутрашњег рушења, изнад првог спрата ће се користити канали за отпад</p> <p>(б) Отпад од рушења чува се у контролисаном подручју и прска воденом маглом како би се смањила прашина од отпада</p> <p>(ц) Током пнеуматског бушења/рушења зида, прашина се сузбија сталним прскањем водом и/или постављањем заштитних паравана за праšину на локацији</p> <p>(д) Околна (тротоари, путеви) мора се држати чистом од отпада, како би се смањила прашина</p> <p>(е) На локацији је забрањено паљење грађевинског/отпадног материјала</p> <p>(ф) На локацијама је забрањено непотребно задржавање грађевинских возила</p>
	Бука	<p>(а) Грађевинска бука ће бити ограничена на временске периоде наведене у дозволи</p> <p>(б) Током рада поклопци мотора генератора, ваздушних компресора и друге механичке опреме на погон морају бити затворени, а опрема постављена што даље од стамбених подручја</p>
	Квалитет воде	<p>(а) На локацији морају бити успостављене одговарајуће мере за контролу ерозије и наноса, као што су нпр. бале сена и/или оградне за муљ, како би се спречило померање наноса са локације и стварање прекомерне замућености у оближњим потоцима и рекама.</p>
	Управљање отпадом	<p>(а) Пuteви и локације за сакупљање и одлагање отпада биће идентификовани за све главне врете отпада које се очекују услед активности рушења и изградње.</p> <p>(б) Отпад од изградње и рушења минералног порекла ће бити на лицу места сортиран и одвојен од општег отпада, органског, течног и хемијског отпада, и ускладиштен у одговарајућим контејнерима.</p>

		<p>(и) Грађевински отпад ће прописно сакупљати и одлагати лиценцирани субјекти</p> <p>(л) Евиденција о одлагању отпада ће се чувати као доказ за правилно управљање у складу са пројектом.</p> <p>(м) Када год је то могуће, извођач ће поново користити и рециклирати одговарајуће и одрживе материјале (осим азбеста)</p>
Заштита здравља безбедности на раду	на	<p>а. Спроведите свеобухватну процену ризика пре започињања било каквих грађевинских или санационих активности.</p> <p>б. Сачините и примените план управљања здрављем и безбедности за конкретну локацију.</p> <p>в. Организујте адекватну обуку о безбедности свим радницима, укључујући специфичну обуку у вези са задацима које ће обављати.</p> <p>д. Обезбедите доступност и правилну употребу личне заштитне опреме (ЛЗО) за све раднике.</p> <p>е. Уведите систем за правовремену пријаву и решавање изобетнутих негода, инцидентата и несрећа.</p> <p>ф. Редовно проверавајте и одржавајте грађевинску опрему и машине како бисте обезбедили њихов сигуран рад.</p> <p>г. Успоставите јасне комуникационе канале и процедуре за ширење информација о здрављу и безбедности свим радницима.</p> <p>х. Уведите мере за контролу опасних материја и обезбедите њихово прописно складиштење и одлагање.</p> <p>и. Промовишите културу безбедности кроз редовне безбедносне састанке, разговоре о безбедности на локацији и препознавање добрих безбедносних пракси.</p> <p>ј. Контролишите и извршите хармонизацију са здравственим и безбедносним прописима и безбедносним стандардима специфичним за потпројекат.</p> <p>к. Вршите редовне безбедносне провере и инспекције у циљу идентификовања потенцијалних опасности и неусаглашености.</p> <p>л. Успоставите процедуре за реаговање у ванредним ситуацијама и обезбедите обуку за раднике о евакуацији и реаговању у ванредним ситуацијама.</p> <p>м. Обезбедите адекватне санитарне објекте, чисту воду за пиће и одговарајућа места за одмор радника.</p> <p>н. Спроведите мере за спречавање и решавање ризика повезаних са умором, као што су праћење радног времена и пружање одговарајућег периода одмора.</p> <p>о. Успоставите процедуре за идентификацију и решавање питања здравља на раду, укључујући редовне здравствене прегледе радника.</p>
Б. Индивидуални систем за пречишћавање отпадних вода	Квалитет воде	<p>(а) Приступ руковању санитарним отпадом и отпадним водама са градилница (инсталација или реконструкција) морају одобрити локалне власти</p> <p>(б) Пре испуштања у прихватне воде, отпадне воде из појединачних система отпадних вода морају се прерадити како би се испунили минимални критеријуми квалитета утврђени националним смерницама о квалитету отпадних вода и поступању са отпадним водама</p> <p>(в) Вршиће се праћење нових система за прераду отпадних вода (пре/после)</p> <p>(д) Прање грађевинских возила и машина вршиће се искључиво на то одређеним местима где отицање неће загађивати природне површинске воде.</p>
Ц. Историјске зграде и културно наслеђе	Културно наслеђе	<p>(а) Ако је зграда проглашена за историјску грађевину, или се налази у близини такве грађевине, или се налази у проглашеном историјском квартлу, морају се обавестити локалне самоуправе и од њих прибавити одобрења/дозволе за све грађевинске активности које су планиране и изводе се у складу са локалним и националним законодавством.</p> <p>(б) Потребно је обезбедити да се усвоје одредбе које ће омогућити да артефакти или друга могућа „случајна открића“ током ископавања или изградње буду пријављени и регистровани, да се контактирају одговорна лица и да се радови одложе или модификују у складу са тим открићима.</p>
АКТИВНОСТ	ПАРАМЕТАР	КОНТРОЛНА ЛИСТА МЕРА ЗА УБЛАЖАВАЊЕ

Д. Стварање земљишта	Критеријуми коришћења земљишта	(а) Земљиште не сме бити стечено без дозволе (б) Земљиште се може купити или закупити на основу споразума воља продавца и купца (д) Радови ће користити упражњено државно земљиште, вршити се у оквиру постојећег обима пројекта, или поштовати право пролаза или службености
Е. Токсични материјали	Управљање азбестом	(а) Ако се азбест налази на локацији пројекта, мора бити јасно означен као опасни материјал (б) Када је то могуће, азбест ће на одговарајући начин бити локализован и запечаћен како би се смањила изложеност (ц) Пре уклањања (ако је потребно уклањање), азбест ће бити третиран средством за влажење, како би се смањила азбестна прашина (д) Руковање и одлагање азбеста врше квалификовани и искусни професионалци (е) Ако се азбестни материјал привремено складишти, отпад треба безбедно затворити у херметички затворен систем и на одговарајући начин означити. Безбедносне мере ће бити предузете у случају неовлашћеног уклањања са локације. (ф) Уклоњени азбест се неће поново користити
	Управљање токсичним/опасним отпадом	(а) За привремено складиштење свих опасних или токсичних материја на локацији користе се безбедни контејнери означени подацима о саставу, својствима и информацијама о руковању (б) Посуде са опасним материјама постављају се у непропусни контејнер како би се спречило просипање и испирање (ц) Отпад ће превозити посебно лиценцирани превозници и одлагати у лиценцираном објекту. (д) Боје са токсичним састојцима или растварачи или боје на бази олова неће се користити
Ф. Захваћене шуме, мочваре и/или заштићене области	Заштита	(а) Сва призната природна станишта, мочварна и заштићена подручја у непосредној близини активности неће бити оштећена или експлоатисана, особу ће бити строго забрањен лов, сакупљање, сеча или друге штетне активности. (б) Биће спроведено истраживање и попис великих стабала у близини грађевинске делатности, велика стабла ће бити означена и ограђена, заштићени њихов коренски систем и спречено оштећење дрвећа (ц) Суседна мочварна подручја и птози морају бити заштићени од отицања са градилишта одговарајућом функцијом контроле ерозије и наноса, које обухватају, без ограничења, бале сена и отраде за муљ (д) Неће бити нелиценцираних материјалних ровова, каменолома или депонија отпада у суседним подручјима, посебно не у заштићеним подручјима.
Г. Одржавање медицинског отпада	Инфраструктура управљање медицинским отпадом	за (а) У складу са националним прописима, извозач ће обезбедити да новоизграђене и/или саниране здравствене установе садрже одговарајућу инфраструктуру за руковање и одлагање медицинског отпада; то подразумева, без ограничења: – Посебне објекте за разврстан медицински отпад (укључујући заправљене инструменте, „оштар отпад“ и људско ткиво или течности) – одвојено од места за одлагање другог отпада; и – На локацији се налазе одговарајућа складишта медицинског отпада; и – Ако активност подразумева третман који се врши у објекту, одговарајуће могућности одлагања су успостављене и у примени

К. Саобраћај и безбедност пешака	Директне или индиректне опасности по јавни саобраћај и пешаке услед грађевинских активности	(а) У складу са националним прописима, извођач ће обезбедити да градилиште буде прописно обезбеђено, а саобраћај повезан са изградњом регулисан. То подразумева, али није ограничено на: – Ознаке, знакове упозорења, баријере и преусмеравање саобраћаја; градилиште ће бити јасно видљиво, а јавност упозорена на све потенцијалне опасности – Систем управљања саобраћајем и обука особља, посебно за приступ локацији и густ саобраћај у близини градилишта. Обезбеђивање сигурних пролаза и прелаза за пешаке где се омета грађевински саобраћај. – Прилагођавање радног времена локалним обрасцима саобраћаја, нпр. избегавање већих транспортних активности током шпица или времена кретања стокe – Активно управљање саобраћајем о стране обученог и видљивог особља на локацији, ако је потребно за безбедан и погодан пролаз за јавност. – Обезбеђивање сигурног и сталног приступа канцеларијским објектима, продавницама и становима током реновирања, ако зграде остану отворене за јавност.
И. Активности које могу да утичу на услуге екосистема	а) Услуге снабдевања (нпр. храна, вода, дрво) б) Регулационе услуге (нпр. регулација климе, пречишћавање воде) ц) Културне услуге (нпр. рекреација, духовна вредност) д) Услуге подршке (нпр. промет хранљивих материја, формирање тла)	– Имплементирајте одрживе праксе у пољопривреди и шумарству, како би се смањило утицај на храну и дрвне ресурсе. – Успоставите стратегије управљања водама како би се обезбедила одржива употреба и заштита извора воде. – Укључите се у иницијативе за пошумљавање и обнову шума, како би обновили и унапредили дрвне ресурсе. – Примените мере за смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште и ублажавање утицаја климатских промена. – Заштитите и обнове природна станишта како бисте поспешили биодиверзитет и промовисали природну регулацију климе. – Примените одрживе праксе управљања земљиштем ради заштите извора воде и побољшања процеса пречишћавања воде – Израдите рекреативне садржаје и програме који промовишу одрживо коришћење природних ресурса и културног наслеђа. – Сарађујте се са локалним заједницама у циљу идентификације и заштите културно значајних локација и праксе. – Омсгујите едукативне кампање и кампање за подизање свести, у циљу промоције разумевања и уважавања културних вредности и наслеђа – примените одрживе пољопривредне праксе које промовишу размену хранљивих материја и очување тла. – Вршите редовно праћење тла и спроведите мере за контролу ерозије ради заштите квалитета тла и процеса формирања. – Промовишите одрживо планирање коришћења земљишта како би се смањило утицај на пратеће услуге и обезбедила дугорочна еколошка отпорност.

4. Активности које могу утицати на здравље и безбедност заједнице	Ангажовање, спремност и реакција заједнице	<p>а. Спроведите основне процене здравствених и безбедносних услова заједнице пре покретања пројекта, како би се установила референтна вредност за праћење и евалуацију.</p> <p>б. Спроведите План управљања здрављем и безбедношћу у заједници, који описује специфичне мере за решавање потенцијалних ризика и промовише добробит околних заједница.</p> <p>ц. Успоставите ефикасне канале комуникације са локалном заједницом, како бисте разменили релевантне информације о здрављу и безбедности и решили евентуалне проблеме или жалбе.</p> <p>д. Редовно пратите квалитет ваздуха и воде како бисте обезбедили усклађеност са релевантним стандардима и идентификовали потенцијалне ризике или загађиваче.</p> <p>е. Спроведите мере за смањење буке, прашине и других утицаја на животну средину, који могу утицати на здравље и добробит оближње заједнице.</p> <p>ф. Израдите и спроведите планове и процедуре за реаговање у ванредним ситуацијама у циљу решавања потенцијалних инцидената или несрећа које могу утицати на заједницу.</p> <p>г. Обезбедите обуку пројектног особља о ангажовању заједнице, укључујући разумевање и поштовање локалних обичаја, културе и динамике заједнице.</p> <p>х. Сарађујте са локалним здравственим органима и пружаоцима услуга како бисте побољшали приступ здравственим услугама за заједницу.</p> <p>и. Спроведите кампање за подизање свести о темама као што су превенција болести, хигијенске праксе и безбедни услови живота.</p> <p>ј. Спроведите мере за смањење поремећаја у услугама, инфраструктури и свакодневним активностима у заједници током имплементације пројекта.</p> <p>к. Успоставите механизме за повратне информације из заједнице, поступање са жалбама и решавање забрнутости заједнице у вези здравља и безбедности.</p> <p>л. Редовно пратите и оцењујте ефикасност мера ублажавања и вршите неопходна прилагођавања на основу повратних информација и потреба заједнице које се стално развијају.</p>
---	--	---

ДЕО Д: ПЛАН МОНИТОРИНГА

Активност	ШТА (је параметар који се прати?)	ГДЕ (је параметар који се прати?)	КАКО (је параметар који се прати?)	КАДА (Дефинишите учесталост/или континуирано?)	ЗАШТО (се параметар прати?)	КО (је одговоран за праћење?)
1. Врста активности						
2. Врста активности						
3. Врста активности						

ПРИМЕР ПЛАНА ЕКОЛОШКОГ И СОЦИЈАЛНОГ МОНИТОРИНГА ЗА ИЗГРАДЊУ/САНАЦИЈУ МАЛИХ РАЗМЕРА У ОКВИРУ ОДАБРАНИХ ПОТПРОЈЕКТА

ФАЗА	ШТА је параметар који се прати?	ГДЕ је параметар који се прати?	КАКО се параметар прати??	КАДА се параметар прати? (учесталост)?	ЗАШТО се параметар прати?	ТРОШКОВИ	ОДГОВОРНОСТ
Пројектовање	Имплементација ЕСМП смерница (ПРЕПОРУКЕ)	Пројекат за изградњу, реконструкцију и адаптацију	Преглед слабората и пројекта адаптације	Претходно одобрење за изградњу као део програма праћења пројекта.	Препоручује се због националног законодавства које захтева грађевинску дозволу.	Требало би да буде део Пројекта	ЦЕП Пројектант, Извођач радова

ФАЗА	ШТА је параметар који се прати?	ГДЕ је параметар који се прати?	КАКО се параметар прати??	КАДА се параметар прати? (учесталост)?	ЗАШТО се параметар прати?	ТРОШКОВИ	ОДГОВОРНОСТ
Изградња	Параметри дати у грађевинској дозволи – сви посебни услови изградње издати од стране различитих тела	Главна пројектна документација	Део редовне инспекције од стране Одбора за заштиту животне средине (ЦЕП) и грађевинске инспекције	Током изградње и пре издавања дозволе за рад	Редовна ревизија прописана Законом, и ако су ЦЕП или грађевинска инспекција примили евентуалне жалбе од грађана.	Укључено у фазу изградње, трошкови Извођача радова	Специјалиста ПМУ за еколошка и социјална питања, инспекторат ЦЕП и Грађевинска инспекција
	Управљање грађевинским отпадом (укључујући опасан отпад)	Праћења документација за отпад, која је достављена надлежном комуналном предузећу	Део редовне инспекције од стране ЦЕП-а и грађевинске инспекције	Након извештаја о управљању отпадом	Потребно у складу са прописима који се односе на отпад	Расходи ЦЕП-а и грађевинске инспекције и мали трошкови за Извођача	Специјалиста ПМУ за еколошка и социјална питања, инспекторат ЦЕП и Грађевинска инспекција

ФАЗА	ШТА је параметар који се прати?	ГДЕ се параметар прати?	КАКО се параметар прати??	КАДА се параметар прати? (учесталост)?	ЗАШТО се параметар прати?	ТРОШКОВИ	ОДГОВОРНОСТ
	Културно наслеђе – „случајна открића“ до којих дође током ископавања или изградње. Ако је зграда проглашена за историјску грађевину, или се налази у близини такве грађевине, или се налази у проглашеном историјском кварту, за таква открића	Морају се обавестити локалне самоуправе и од њих прибавити дозволе за све грађевинске активности које су планиране и изводе се у складу са локалним и националним законодавством.	Део редовне инспекције од стране ЦЕП-а и грађевинске инспекције	Током изградње, као део програма праћења пројекта.	Потребно је обезбедити да се усвоје одредбе које ће омогућити да артефакти или друга могућа „случајна открића“ током ископавања или изградње буду пријављени и регистровани, да се контактирају одговорна лица и да се радови одложе или модификују у складу са тим открићима.	Трошкови превоза за извођача	Филијале НСИФТ/ЛМУ
	Заштита здравља и безбедности на раду	Грађевинске површине и објекти на локацији	Вршите редовне безбедносне инспекције, организујте обуку о безбедности и контролишите поштовање безбедносних протокола	Континуирано праћење током трајања пројекта	Да би се обезбедила добробит и безбедност радника, смањиле несреће и поштовали законски захтеви	Предвидите у буџету пројекта трошкове за обуку о безбедности, инспекције и неопходну заштитну опрему	Именовани службеник за безбедност пројекта или наменски тим за безбедност

	Сексуално узнемиравање	Локација пројекта, канцеларије и сваки сличан смештај	Спроведите снажну политику спречавања сексуалног узнемиравања, спроведите обуку за подизане свести, успоставите механизме извештавања и истражите пријављене инциденте	Током трајања пројекта, са редовним обукама и сталним извештавањем	Да бисте створили радно окружење које пружа сигурност и поштовање, спречава инциденте сексуалног узнемиравања и одмах решава све пријављене случајеве	Извојте ресурсе за развој политике, обуку и истрагу, по потреби	Одељење за људске ресурсе или именовани координатор за решавање питања сексуалног узнемиравања
	Здравље и безбедност заједнице	Околне заједнице у близини локације пројекта	Спроведите полазну процену здравственог стања, пратите квалитет ваздуха и воде и сарађујте са локалним здравственим органима	Пре покретања пројекта и периодично током изградње	Идентификујте и ублажите потенцијалне здравствене ризике за околне заједнице и обезбедите поштовање здравствених и безбедносних прописа	Предвидите трошкове за процене здравственог стања, опрему за праћење и активности ангажовања заједнице	Пројектни тим за здравље и безбедност, у координацији са локалним здравственим органима
	Услуге екосистема	Локација пројекта и околни екосистеми	Извршите полазну процену услуга екосистема, пратите кључне показатеље и успоставите механизме за очување биодиверзитета и враћање екосистема у претходно стање	Пре покретања пројекта, током изградње	Да бисмо разумели утицаје пројекта на услуге екосистема, идентификујте потенцијалне ризике и спровели мере за заштиту и обнављање погођених екосистема	Предвидите трошкове за процене, опрему за праћење, активности очувања и иницијативе за враћање у претходно стање	Тим за управљање животном средном, у сарадњи са релевантним стручњацима и заинтересованим странама

	Приступ земљишту	Локација пројекта и захваћено подручје	Спроведите преглед земљишта, сарађујте са локалним власницима земљишта и заједницама и успоставите жалбене механизме за питања која се односе на земљиште	Пре покретана пројекта и током изградње	Да бисте обезбедили правичну надокнаду, спречили земљишне спорове и решили све жалбе у вези са куповином или употребом земљишта	Предвидите трошкове за преглед земљишта, процену земљишта, надокнаду и успостављање жалбеног механизма	Пројектни тим за набавку земљишта и преселјење, у координацији са надлежним органима и представницима заједнице
Рад	Управљање отпадом	На основу пратећих докумената за отпад, који се подносе ЦЕП-у	Извештаји за ЦЕП	Након извештавања ЦЕП-а о управљању отпадом	Треба пратити у складу са прописима о управљању отпадом.	Трошкови корисника пројекта и ЦЕП	Корисник пројекта, надлежно комунално предузеће и ЦЕП
	Заштита здравља и безбедности на раду	Пословне просторије, објекти и радна места	Вршите редовне безбедносне инспекције, организујте сталну обуку о безбедности и контролните поштовање безбедносних протокола	Континуирано праћење током оперативне фазе	Да би се обезбедила добробит и безбедност радника, смањиле несреће и поштовали прописи из области безбедности и заштите здравља на раду	У пословном буџету предвидите трошкове за сталну обуку о безбедности, инспекције и неопходну заштитну опрему	Именовани службеник за безбедност пројекта или наменски тим за безбедност
	Сексуално узнемиравање	Пословне просторије, канцеларије и смештај	Промените снажну политику спречавања сексуалног узнемиравања, обезбедите сталну обуку за подизање свести и обезбедите примену механизма за пријављивање	Континуирано праћење током оперативне фазе, са редовним обукама и сталним извештавањем	У циљу одржавања радног окружења које пружа сигурност и поштовање, спречава инциденте сексуалног узнемиравања и одмах решава све пријављене случајеве	Издајте ресурсе за спровођење политике, обуку и истрагу, по потреби	Одељене за људске ресурсе или именовани координатор за решавање питања сексуалног узнемиравања

	Здравље и безбедност заједнице	Околне заједнице захваћене активностима пројекта	Пратите квалитет ваздуха и воде, извршите процену здравственог стања и сарађујте са локалним здравственим органима	Периодично током оперативне фазе, на основу унапред одређених распореда праћења	Како би се извршила процена потенцијалних здравствених ризика за оближње заједнице, решила сва нова питања и обезбедило поштовање здравствених и безбедносних прописа	Предвидите трошкове за процену здравственог стања, опрему за праћење и активности ангажовања заједнице	Пројектни тим за здравље и безбедност, у координацији са локалним здравственим органима
	Услуге екосистема	Локација пројекта и околни екосистеми захваћени оперативним активностима	Пратите кључне показатеље здравља екосистема, процените ефикасност мера очувања и укључите се у адаптивне праксе управљања	Периодично током оперативне фазе, на основу унапред одређених распореда праћења	Да би се проценили тренутни утицај пројекта на услуге екосистема, прецизирали мере ублажавања и обезбедили дугорочну одрживост	Предвидите трошкове за опрему за праћење, еколошке процене, очувања и поступке адаптивног управљања	Тим за управљање животном средном, у сарадњи са релевантним стручњацима и заинтересованим странама
	Приступ земљишту	Пословна подручја и земљиште захваћено пројектом	Пратите коришћење земљишта и права на земљишту, сарађујте са локалним власницима земљишта и заједницама и решите све жалбе у вези са земљиштем	Континуирано пратите питања која се односе на земљиште током оперативне фазе, са фокусом на хитно решавање жалби	Како бисте обезбедили поштено и одговорно коришћење земљишта, спречили спорове и решили било какве недоумице или тужбе у вези са приступом или коришћењем земљишта	Предвидите трошкове за континуирано праћење земљишта, активности ангажовања и механизам решавања жалби	Пројектни тим за управљање земљиштем и ангажовање заједнице, у координацији са надлежним органима и представницима заједнице.

ДЕО 2: ПРОВЕРА СТАНДАРДА ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ДРУШТВЕНИХ СТАНДАРДА		
АКТИВНОСТ	ЕКОЛОШКА И СОЦИЈАЛНА ПИТАЊА/ПАРАМЕТАР	КОНТРОЛНА ЛИСТА МЕРА ЗА УБЛАЖАВАЊЕ
А. Мобилизација извођача радова (Општи услови)	Обавештавање и безбедност радника	<ul style="list-style-type: none"> – Локални инспекторати за изградњу и животну средину и локалне заједнице обавештени су о предстојећим активностима – Јавност је обавештена о радовима путем одговарајућих обавештења у медијима и/или на јавно доступним локацијама (укључујући локацију радова) – Прибављене су све законом прописане дозволе за изградњу и/или санацију – Сви радови ће се одвијати на безбедан и дисциплинован начин осмишљен тако да умањи утицај на околне становнике и животну средину. – ЛЗО радника ће бити у складу са међународном добром праксом (обавезни шлемови, по потреби маске и заштитне наочаре, појасеви и заштитне чизме) – Одговарајуће ознаке на локацији обавештава раднике о кључним правилима и прописима којих се треба придржавати.

	Сексуално узнемиравање	<p>Да ли постоји јасна и свеобухватна политика спречавања сексуалног узнемиравања, која дефинише забрањена понашања, механизме извештавања и дисциплинске акције?</p> <p>Да ли се спроводе редовне и обавезне обуке о свести о сексуалном узнемиравању и превенцији за све запослене и извођаче радова?</p> <p>Да ли постоји поверљив механизам за пријављивање, попут телефонске линије или посебне адресе е-поште, како би се подстакле жртве или сведоци да пријаве инциденте без страха од одмазде?</p> <p>Да ли су сви пријављени случајеви сексуалног узнемиравања детаљно и без одлагања истражени, и да ли су предузете одговарајуће мере за решавање проблема?</p> <p>Да ли се спроводе мере за заштиту приватности и поверљивости појединаца укључених у случајеве сексуалног узнемиравања?</p> <p>Да ли су на располагању услуге подршке и ресурси за саветовање жртвама сексуалног узнемиравања?</p> <p>Да ли се користе кампање за подизање свести, плакати или други канали комуникације за неговање културе поштовања и нулте толеранције на сексуално узнемиравање?</p> <p>Да ли постоји јасна комуникација о последицама вршења сексуалног узнемиравања, укључујући дисциплинске мере које могу бити предузете?</p> <p>Да ли се политика спречавања сексуалног узнемиравања и повезане процедуре редовно прегледају и ажурирају како би се обезбедила њихова стална ефикасност и усклађеност са најбољим праксама и локалним законима?</p> <p>Да ли се улажу напори у циљу неговања инклузивног радног окружења које пружа поштовање и промовише родну равноправност и различитост?</p>
Б. Санација и/или грађевинске активности (грађевински радови)	Квалитет ваздуха	<ul style="list-style-type: none"> – Држите отпад од рушења у контролисаном подручју и прскајте воденом маглом како бисте смањили прашину од отпада – Током пнеуматског бушења/рушења зида, спречите подизање прашине сталним прскањем водом и/или постављањем заштитних паравана за прашину на локацији – Околина (тротоари, путези) мора се држати чистом од отпада, како би се смањила прашина – На локацији је забрањено паљење грађевинског/отпадног материјала – На локацијама је забрањено непотребно задржавање грађевинских возила

	Бука	<p>Е. Грађевинска бука ће бити ограничена на временске периоде наведене у дозволи</p> <p>Ф. Током рада поклопци мотора генератора, ваздушних компресора и друге механичке опреме на погон морају бити затворени, а опрема постављена што даље од стамбених подручја</p>
	Управљање отпадом	<p>– Путеви и локације за сакупљање и одлагање отпада биће идентификовани за све главне врсте отпада које се очекују услед активности рушења и изградње.</p> <p>– Отпад од изградње и рушења минералног порекла ће бити на лицу места сортиран и одвојен од општег отпада, органског, течног и хемијског отпада, и ускладиштен у одговарајућим контејнерима.</p> <p>– Грађевински отпад ће прописно сакупљати и одлагати лиценцирани субјекти</p> <p>– Евиденција о одлагању отпада ће се чувати као доказ за правилно управљање у складу са пројектом.</p> <p>– Кад год је то могуће, извођач ће поново користити и рециклирати одговарајуће и одрживе материјале (осим азбеста)</p>

	Заштита здравља и безбедности на раду	<p>Да ли спроводите свеобухватну процену ризика пре започињања било каквих грађевинских или санационих активности?</p> <p>Да ли је сачињен и примењен план управљања здрављем и безбедности за конкретну локацију?</p> <p>Да ли је за раднике организована адекватна обука о безбедности, укључујући специфичну обуку у вези са задацима које ће обављати?</p> <p>Да ли је лична заштитна опрема (ЛЗО) доступна свим радницима и да ли се правилно користи?</p> <p>Да ли је уведен систем за правовремену пријаву и решавање избегнутих незгода, инцидената и несрећа.</p> <p>Да ли се врше редовне инспекције ради одржавања безбедности грађевинске опреме и машина?</p> <p>Да ли су успостављени јасни комуникациони канали и процедуре за ширење информација о здрављу и безбедности свим радницима?</p> <p>Да ли се спровode мере за контролу опасних материја, које обезбеђују правилно складиштење и одлагање?</p> <p>Да ли се промовише култура безбедности кроз редовне безбедносне састанке, разговоре о безбедности на локацији и препознавање добрих безбедносних пракси?</p> <p>Да ли се контролише и врши хармонизација са здравственим и безбедносним прописима и безбедносним стандардима специфичним за потпројекат?</p> <p>Да ли се врше редовне безбедносне провере и инспекције у циљу идентификовања потенцијалних опасности и неусаглашености?</p> <p>Да ли су успостављене процедуре за реаговање у ванредним ситуацијама и организована обука за раднике о евакуацији и реаговању у ванредним ситуацијама?</p> <p>Да ли су радницима обезбеђени адекватни санитарни објекти, чиста вода за пиће и одговарајућа места за одмор?</p> <p>Да ли су спроведене мере за спречавање и решавање ризика повезаних са умором, као што су праћење радног времена и пружање одговарајућег периода одмора?</p> <p>Да ли су успостављене процедуре за идентификацију и решавање питања здравља на раду, укључујући редовне здравствене прегледе радника?</p>
--	---------------------------------------	--

Ц. Употребљене воде	Квалитет воде	<ul style="list-style-type: none"> - На локацији морају бити успостављене одговарајуће мере за контролу ерозије и наноса, као што су нпр. бале сена и/или ограде за муљ, како би се спречило померање наноса са локације и стварање прекомерне замућености у оближњим потоцима и рекама. - Приступ руковању санитарним отпадом и отпадним водама са градилишта (инсталација или реконструкција) морају одобрити локалне власти - Пре испуштања у прихватне воде, отпадне воде из појединачних система отпадних вода морају се прерадити како би се испунили минимални критеријуми квалитета утврђени националним смерницама о испуштању у водотекове/канале без посебног таложења у бранама (базенима) и без проласка кроз посебне шљунчане филтере и друге третмане отпадних вода - Вршиће се праћење нових система за прераду отпадних вода (пре/после) - Активности извођача радова морају се извршити на начин да се спречи да случајно просипање
---------------------	---------------	--

Д. Културно наслеђе Случајна открића	Културно наслеђе	Ако се током ископавања или изградње наиђе на било какве уметничке предмете или друга археолошка „случајна открића“, радне активности ће бити заустављене, предмети пријављени и регистровани, и контактирана одговорна лица у Министарству културе. До наставка радова долази искључиво након одобрења одговорних лица.
Е. Токсични материјали/супстанце	Управљање азбестом	<ul style="list-style-type: none"> - Ако се азбест налази на локацији пројекта, мора бити јасно означен као опасни материјал - Када је то могуће, азбест ће на одговарајући начин бити локализован и запечаћен како би се смањила изложеност - Пре уклањања (ако је потребно уклањање), азбест ће бити третиран средством за влажење, како би се смањила азбестна прашина - Руковање и одлагање азбеста врше квалификовани и искусни професионалци - Ако се азбестни материјал привремено складишти, отпад треба безбедно затворити у херметички затворен систем и на одговарајући начин означити. - Уклоњени азбест се неће поново користити

	Управљање токсичним/опасним отпадом	<ul style="list-style-type: none"> - За привремено складиштење свих опасних или токсичних материја на локацији користе се безбедни контејнери означени подацима о саставу, својствима и информацијама о руковању - Посуде са опасним материјама постављају се у непропусни контејнер како би се спречило просипање и испирање - Отпад ће превозити посебно лиценцирани превозници и одлагати у лиценцираном објекту. - Боје са токсичним састојцима или растварачи или боје на бази олова неће се користити
	Уљне материје/отпад	<ul style="list-style-type: none"> - Аутоперационе и места за сервис механизма и машина морају бити опремљени сабирницама и сакупљачима уља и бензина; - Коришћено уље и техничке течности треба пресути у контејнере, а затим послати на даљи третман; - Спречите цурење нафтних деривата током транспорта; - Сав уљани отпад радног материјала за одржавање треба да се сакупи и чува у посебно одређеном простору са редовним чишћењем по утврђеном редоследу.
	Полихлоровани бифенили (ПЦБ)	<ul style="list-style-type: none"> - Користи се само стаклене боце за узимање узорака уља; - Да бисте спречили ПЦБ да дође у контакт са кожом, користите непропусне заштитне рукавице. - Носите заштитне наочаре да заштитите очи од могућег прскања уља; - Узорак треба узети помоћу одводне славине која се налази на дну трансформатора; - Будући да током теста за идентификацију хлора постоји ризик од случајног формирања и ослобађања високо токсичних диоксида, овај поступак врше искључиво искусни хемичари у лабораторији.

Ф. Демонтажа/инсталирање старе/нове опреме и извођење земљаних радова	Рад дизалица/багера/булдожера	<p>– Неопходно је стриктно поштовање постојећих националних прописа у вези са спровођењем ових активности;</p> <p>– Радови у близини надземних електричних водова под напоном треба да се изводе под надзором електричара;</p> <p>– Дизалице треба поставити и фиксирати у стабилном положају, како би се спречило њихово превртање или спонтано померање под дејством сопствене тежине и рада мотора.</p> <p>– За механизовано управљање земљаним радовима потребно је проверити употребљивост машина, доступност њихових ограда и уређаја за заштиту. Рад на неисправним машинама није дозвољен;</p> <p>– Да би се спречиле повреде, особље које ради на дизалицама и булдожерима треба да буде упознато и да стриктно поштује сва правила заштите на раду током рада релевантних машина;</p> <p>– Радницима који раде на машинама треба обезбедити упутства која садрже следеће: (а) Упутство за контролу машине и бригу о радном месту; (б) Захтеве у вези заштите на раду; (ц) Смернице сигналног система; (д) Максимална оптерећења и брзине машина; (е) Мере које мора предузети радник у случају несреће или кvara машина.</p> <p>– Управљање машинама дозвољено је искључиво лицима која су посебно обучена и имају сертификат о оспособљености за управљање машинама.</p> <p>– Основни захтеви за рад кранова и булдожера су следећи: (а) сви ротирајући делови машина – зупчаници, ланци и приврвени преносници, вентилатори, замајци итд. морају бити ограђени кућиштем. Забрањено је укључивање механизма без оградe; (б) Забрањено је испитивање, подешавање, затезање вијака, подмазивање и превентивно одржавање опреме током њеног рада; и (ц) На просторима у којима ове машине раде није дозвољено извођење било каквих других радова и боравак људи. Ако у експлоатацији земљишта наиђе на велико камење, пањеве или друге предмете, машина мора да се заустави и да се уклоне предмети који могу да изазову незгоду.</p>
	Активности заваривања	<p>– Стриктно поштовање постојећих националних прописа у вези са спровођењем ових активности;</p> <p>– Особље треба да има заштитну опрему, гумене рукавице, специјалне чизме, као и специјалне шлемове.</p> <p>– Пре почетка заваривања, сви радници морају да положе курс за обуку о безбедности на раду.</p> <p>– Користите заштитну опрему која подразумева најмање: (а) маску за дисање/заваривање; (б) Заштитну одећу: Површина коже мора бити покривена како би се заштитила од растопљеног метала и варница. То подразумева: Кошуље дугих рукава; Панталоне које покривају врхове ципела; Рукавице; Ципеле или</p>

		<p>чизме; (ц) Уређаје за заштиту очију од повреда нанетих отпадом и од утицаја ултраљубичастог светла; (д) Шлемови.</p> <p>– Заштита од пожара: припремите и користите апарате за гашење, као и песак и воду.</p>
	Демонтажа/инсталирање електричне опреме	<p>– Стриктно поштовање постојећих националних прописа у вези са спровођењем ових активности;</p> <p>– Вршење рутинске инспекције машина и опреме у циљу решавања проблема и придржавања распореда поправке;</p> <p>– Омогућите обуку и инструкције о сигурним методама и техникама рада за раднике који се баве одржавањем машина, алата и опреме;</p> <p>– Забрањено је: дистрибуција неисправних или непроверених алата за обављање послова, као и остављање механичких алата који нису у употреби прикључених на електричну мрежу или цевовод за компримовани ваздух; повлачење и савијање каблова и црева за ваздух; полагање каблова и црева тако да се секу са жичаном ужди, електричним кабловима, рукавањем ротирајућим елементима ручних алата на електрични погон.</p>
Г. Активности које могу да утичу на услуге екосистема	<p>а) Услуге снабдевања (нпр. храна, вода, дрво)</p> <p>б) Регулационе услуге (нпр. регулација климе, пречишћавање воде)</p> <p>ц) Културне услуге (нпр. рекреација, духовна вредност)</p> <p>д) Услуге подршке (нпр. промет хранљивих материја, формирање тла)</p>	<p>Да ли се примењују одрживе праксе у пољопривреди и шумарству, како би се смањило утицај на храну и дрвне ресурсе?</p> <p>Да ли су успостављене стратегије управљања водама како би се обезбедила одржива употреба и заштита извора воде?</p> <p>Да ли се покрећу иницијативе за пошумљавање и обнову шума, како би се обновили и унапредили дрвни ресурси?</p> <p>Да ли се примењују мере за смањење емисије гасова са ефектом стаклене баште и ублажавање утицаја климатских промена?</p> <p>Да ли су заштићена и обновљена природна станишта како би се последино биодиверзитет и промовисала природна регулација климе?</p> <p>Да ли се примењују одрживе праксе управљања земљиштем ради заштите извора воде и побољшања поступка пречишћавања воде?</p> <p>Да ли су израђени рекреативни садржаји и програми који промовишу одрживо коришћење природних ресурса и културног наслеђа?</p> <p>Да ли сарађујете се са локалним заједницама у циљу идентификације и заштите културно значајних локација и праксе?</p> <p>Да ли су омогућене едукативне кампање и кампање за подизање свести, у циљу промоције разумевања и уважавања културних вредности и наслеђа?</p>

		<p>Да ли се примењују одрживе пољопривредне праксе које промовишу размену хранљивих материја и очување тла?</p> <p>Да ли се врши редовно праћење тла и спроводе мере за контролу ерозије ради заштите квалитета тла и процеса формирања?</p> <p>Да ли се промовише одрживо планирање коришћења земљишта како би се смањило утицај на пратеће услуге и обезбедила дугорочна еколошка отпорност?</p>
X. Активности које могу утицати на здравље и безбедност заједнице	Ангажовање, спремност и реакција заједнице	<p>Да ли су спроведене основне процене здравствених и безбедносних услова заједнице пре покретања пројекта, како би се установила референтна вредност за праћење и евалуацију?</p> <p>Да ли је израђен и спроведен План управљања здрављем и безбедношћу у заједници, који описује специфичне мере за решавање потенцијалних ризика и промовише добробит околних заједница?</p> <p>Да ли су успостављени ефикасни канали комуникације са локалном заједницом, како бисте разменили релевантне информације о здрављу и безбедности и решили евентуалне проблеме или жалбе?</p> <p>Да ли се редовно прати квалитет ваздуха и воде како бисте обезбедили усклађеност са релевантним стандардима и идентификовали потенцијалне ризике или загађиваче?</p> <p>Да ли се спроводе мере за смањење буке, прашине и других утицаја на животну средину, који могу утицати на здравље и добробит оближње заједнице?</p> <p>Да ли су израђени и спроведени планови и процедуре за реаговање у ванредним ситуацијама у циљу решавања потенцијалних инцидената или несрећа које могу утицати на заједницу?</p> <p>Да ли је обезбеђена обука за пројектно особље о ангажовању заједнице, укључујући разумевање и поштовање локалних обичаја, културе и динамике заједнице.</p> <p>Да ли је успостављена сарадња са локалним здравственим органима и пружаоцима услуга како би се побољшао приступ здравственим услугама за заједницу?</p> <p>Да ли се спроводе кампање за подизање свести о темама као што су превенција болести, хигијенске праксе и безбедни услови живота?</p> <p>Да ли се спроведе мере за смањење поремећаја у услугама, инфраструктури и свакодневним активностима у заједници током имплементације пројекта?</p> <p>Да ли су успостављени механизми за повратне информације из заједнице, поступање са жалбама и решавање забринутости заједнице у вези здравља и безбедности?</p> <p>Да ли се редовно прати и оцењује ефикасност мера ублажавања и врше неопходна прилагођавања на основу повратних информација и потреба заједнице које се стално развијају?</p> <p>Да ли се негује партнерство са локалним организацијама, лидерима заједнице и другим заинтересованим странама, ради промовисања иницијатива за здравље и безбедност у заједници?</p>

ДЕО 3: ПЛАН МОНИТОРИНГА							
Фаза/пројектна активност	Шта (је параметар који се прати?)	Где (је параметар који се прати?)	Како (је параметар који се прати?)	Када (дефинишите фреквенцију/или континуирано?)	Зашто (се параметар прати?)	Трошкови (ако нису укључени у буџет пројекта)	Ко (је одговоран за праћење?)
Током имплементације пројекта							
<i>Испитивање ула трансформатора на ПЦБ</i>	Присуство хлора/безбедна правила испитивања ПЦБ	На станицама узимања узорака из трансформатора и тестирање у лабораторији	Коришћење Белстиен методе	Једном на почетку реализације пројекта	Избегавање утицаја на здравље	Покрива ПМТ МПВШ	ПМТ МПВШ Одељење за заштиту животне средине
<i>Грађевински радови (изградња/ санација)</i>	Параметри дати у грађевинској дозволи – сви посебни услови изградње издати од стране различитих тела	Пројектна документација, Грађевинске дозволе	Део редовне инспекције од стране ПМТ МПШВ	Током изградње и пре издавања дозволе за рад	Редовна ревизија прописана грађевинским дозволом	како би се обезбедила усклађеност са националним прописима и еколошким захтевима из ЕМП. Укључено у трошкове Извођача радова	Надзор ПМТ МПВШ Надзорни орган и специјалиста за социјална питања

	Квалитет ваздуха и бука	На градилишту	Визуелно	Током фазе изградње	Да би се избегло загађење животне средине и утицаји на здравље радника	Трошкови ПМЦ као део трошкова имплементације пројекта	ПМТ МПВШ специјалиста за заштиту животне средине
	Отпадне воде	На градилишту	Визуелно	Током фазе изградње	Да би се избегло загађење животне средине и утицаји на здравље радника	Трошкови ПМЦ као део трошкова имплементације пројекта	Одељење за животну средину и ИП Специјалиста за животну средину
	Управљање грађевинским отпадом, опасним материјалима и азбестом	На градилиштима и	Визуелно праћење и анализа пратеће документације за прикупљање отпада и превоз	Током фазе изградње и након извештаја о управљању отпадом	Спречавање загађења животне средине и утицаја на здравље, у складу са националним прописима који регулишу отпад	Расходи ПМТ МПВШ и оперативни трошкови Извојача	ИП Специјалиста за заштиту животне средине

			која се подноси надлежном комуналном предузећу; Извештаји са депонија				
<i>Демонтажа/инсталирање нове електричне опреме/поступци заваривања</i>	Безбедност рада	На градилишту (за демонтажу или инсталирање опреме)	Визуелно праћење и анализа достављеног извештаја о извршеним радовима, несрећама, ако их је било, извештаји о спроведеној обуци	Пре и током изградње и у складу са националним прописима у смислу обезбеђивања безбедности на раду	Избегавање несрећа и утицаја на здравље	Издаци Извојача за обуку и обезбеђивање безбедности на раду, укључујући трошкове заштитне опреме; Трошкови надзора специјалисте за заштиту животне средине	Специјалиста за заштиту животне средине ПМЦ
Током рада							
<i>Рада на електричној станици</i>	Безбедност рада	На електричним станицама	Заштитна опрема, поштовање правила безбедности, спроведена обука	Периодично у складу са националним нормама и стандардним процедурама, као и распоредом	Избегавање несрећа и утицаја на здравље радника на станици	ПМТ МПВШ сопствени трошкови	Главни инжењер станице

ДОДАТНЕ ИНФОРМАЦИЈЕ: Треба напоменути да је ово само пример ЕСМП контролне листе. Предложене мере ублажавања у складу са очекиваним ризицима, било еколошким или социјалним, представљају само смернице и тренутно доступне интервенције које Корисник може да спроведе у оквиру потпројекта. ЕСМП контролну листу попуњава подносилац захтева или одговарајућа техничка подршка која пружа помоћ подносиоцу приликом подношења захтева. **НАВЕДИТЕ РЕЛЕВАНТНЕ МАТЕРИЈАЛНЕ ДОКАЗЕ ЗА СВЕ МЕРЕ УБЛАЖАВАЊА КОЈЕ СУ ПРЕДУЗЕТЕ ЗА ОДГОВАРАЈУЋЕ ЕКОЛОШКЕ И СОЦИЈАЛНЕ РИЗИКЕ.**

ПОСЛОВНИ ПЛАН

Назив подносиоца пријаве: _____

Датум подношења: _____

Опште информације о подносиоцу пријаве

1. Информације о управљачкој структури предузетник/привредно друштво/земљорадничка задруга

Информације о власнику *ако је власник једно или више физичких лица

- Име и презиме _____
- Године власника у тренутку подношења пријаве _____
- ЈМБГ власника _____
- Пол заокружити: 1) Мушкарац 2) Жена

Уколико је власник привредног субјекта друго правно лице

1.1 Информације о власнику

- Назив правног лица _____
- ПИБ оснивача _____
- МБР оснивача _____

Информације о законском заступнику подносиоца пријаве:

- Име презиме _____
- Године законског заступника у тренутку подношења пријаве _____
- Пол заокружити 1) Мушкарац / 2) Жена

1.2 Назив подносиоца захтева _____

- Број пољопривредног газдинства _____
- ПИБ подносиоца захтева _____
- Место инвестиције/седиште _____

2. Профил пословања

- Наведите број година активног пословања _____
- Правна форма 1) предузетник, 2) привредно друштво, 3) земљорадничка задруга
- Број запослених подносиоца захтева _____
 - Број запослених у пуном радном времену _____; број запослених на Уговор о раду _____
 - Број запослених мушкараца _____; број запослених жена _____
- Набројте производе које правно лице производи за прошлу годину (2022) у сектору пољопривреде за који аплицирате.

Ред. бр.	Производи	Годишње количине производње (дефинишите јединицу мере)	Набавна вредност (РСД) по јединици мере (сировине, фиксни трошкови, трошкови енергије, радне снаге и слично)	Набавна вредност (РСД) Укупно годишње

- Набројте производе и услуге које правно лице продаје у прошлој години (2022) у сектору пољопривреде за који аплицирате

Ред. бр.	Производи	Продате годишње количине (дефинишите јединицу мере)	Вредност продате робе по јединици мере (РСД) (просечна цена)	Укупна вредност продате робе	Наведите локације продаје *

- 1) локална продаја (ресторани, хотели, мање радње и продавнице и слично), 2) дистрибутивним центрима, 3) кванташке пијаце, други агрегатори 4) остало (навести)

- Наведите листу највредније имовине као и власништво над истом (земља, инфраструктура, возила) и/или опрема, механизација.

Рбр	Врста имовине	Власништво	Локација	Тржишна вредност

- Који су ваши извори финансирања? (сопствена средства, кредитирање, субвенције, позајмице и слично). Изразите у процентима.

Врста финансирања	Процент у укупном финансирању	Коментар

- Наведите нам своје тренутно кредитно задужење код пословних банака?

Банка издавалац кредита	Износ иницијално одобреног кредита	Рочност	Остатак дуга по кредиту	Обезбеђење по кредиту	Намена

- Ко су ваши кључни добављачи/стратешки партнери у производњи?

Добављачи	Врста робе	Начин плаћање
		1. Аванс 2. У валути 3. Одложено до 30 дана 4. Одложено до 60 дана 5. Одложено преко 60 дана
		1. Аванс 2. У валути 3. Одложено до 30 дана 4. Одложено до 60 дана 5. Одложено преко 60 дана

- Који су ваши кључни добављачи/стратешки партнери везано за даљу прераду, складиштење и слично?

Добављачи	Врста робе	Начин плаћања
		1. Аванс 2. У валути 3. Одложено до 30 дана 4. Одложено до 60 дана 5. Одложено преко 60 дана
		1. Аванс 2. У валути 3. Одложено до 30 дана 4. Одложено до 60 дана 5. Одложено преко 60 дана

- Који су ваши кључни добављачи/стратешки партнери за технологију и опрему?

Добављачи	Врста робе	Начин плаћања
		1. Аванс 2. У валути 3. Одложено до 30 дана 4. Одложено до 60 дана 5. Одложено преко 60 дана
		1. Аванс 2. У валути 3. Одложено до 30 дана 4. Одложено до 60 дана 5. Одложено преко 60 дана

- Имате ли стратешке партнере у погледу финансија? Ако имате, наведите.

3. **Анализа тржишта, пласмана и купаца**

3.1 **Трендови у сектору у ком аплицирате**

- Опишите трендове у вашој индустрији. (Која је величина индустрије у односу на укупно тржиште у сектору? Које су ваше могућности раста?)

- Како индустрија функционише? (Који су кључни лидери у индустрији?)

- Који су дугорочни изгледи вашег сектора? (У погледу регулативе, социјално – културолошки, технолошки, демографски, економски и слично).

-
- Да ли продајете свеже или производе који су индустријски обрађени? Описати.
-

- Да ли продајете директно купцима или другим продајним местима (Трговинама на велико и мало, Произвођачима хране, Трговински ланци, ХоРеЦа индустрији попут ресторана, хотела и остало)?
-

- Колико купаца имате? _____
- Ко су вам кључни купци? Наведите топ 3–5 међу свима (у погледу услова, количина и вредности)?

Купац	Уговорене количине	Вредност уговора	Услови плаћања

- Да ли купци купују директно од вас или преко заступника/посредника?
 - Како највише продајете? Лично/ преко дистрибутера/ дигитално или онлине?
 - Које најчешће моделе наплате користите? (плаћање по испоруци, плаћање по фактурама на одложено, плаћање унапред, дугорочни уговори)
 - Да ли поседујете неке доказе о испуњењу стандарда квалитета? Које?
 - Који број купаца тренутно не купује од вас а могли би у кратком периоду? Молим вас повежите са пројектом и инвестицијом.
 - Који је ваш типични продајни циклус, колико траје, колико траје процес од потенцијалног купца до затварања продаје, описати?
 - Ко је ваша главна конкуренција? _____
 - Који су главне разлике између ваших производа/услуге и производа/услуге ваших конкурената? (цена, услуга, количине, време испоруке, квалитет, локација и слично)
-

4. Пословна стратегија – повезати са пројектом и предлогом инвестиције

- Опишите нам основне финансијске и нефинансијске циљеве вашег бизниса за наредне две године.

	2023	2024
1. Финансијски циљеви		
1.1.		
1.2.		
1.3.		
2. Нефинансијски циљеви		
2.1.		
2.2.		
2.3.		

- Опишите неопходне активности како бисте постигли циљеве и на који начин Пројекат и инвестиција могу томе да допринесу. (промене у количини, вредности, стандардима, производњи/услуги итд.)

- Да ли постоји потреба за изменама у стратегији цена? (цена производње, маржи, цена код конкуренције)

- Да ли измене у таргетираном тржишту могу да допринесу остварењу ваших циљева и како? (нова тржишта, нови купци, нови канали продаје и слично)

- Опишите које измене у погледу промоције производа може да допринесе у остварењу ваших циљева?

- Опиши да ли је потребно да ваша организација претрпи измене како бисте остварили циљеве? (измена у тиму, менаџменту, броју запослених, специфична радна места, стандардизација, потенцијална сертификација, ИТ измене)

5. Опис пројекта за који аплицирате

- Назив пројекта _____
- У шта ћете пројектом инвестирати? Опишите све карактеристике инвестиције?

- Укупан износ инвестиције (ЕУР) _____

- Зашто желите да инвестирате у овај Пројекат? Који тачно проблем желите да решите инвестирањем кроз овај Пројекат?

- Опишите нам план имплементације инвестиције?

Кључне прекретнице/активности	Очекивани старт	Очекивани завршетак	Очекивани резултати

- Где ће тачно ова инвестиција/инвестиције бити имплементиране?
- _____

- Колико нових запослених планирате да запослите током или након имплементације инвестиције и зашто? Број запослених са пуним радним временом _____; број запослених на Уговор о раду _____

- Које циљне потребе купаца/тржишта ће ова инвестиција помоћи у решавању?
- _____

- Ко су главни партнери (нпр. купац, друго пољопривредно газдинство, предузетник, компанија, задруга) укључен у предложени пројекат?
- _____

- Како би ова инвестиција отворила нове уговоре и тржишне могућности?
- _____

- Да ли колику финансијску уштеду ова инвестиција може креирати након имплементације пројекта? Представите годишњу вредност уштеде и како планирате да та средства даље утржите?
- _____

6. Структура улагања и извори финансирања

Табеларни приказ детаљне структуре (и) инвестиција; (ии) износ инвестиције. Табела је неопходно да садржи: (и) процењене трошкове припреме; (ии) прихватљиве капиталне инвестиције; (иии) инвестиција у људске ресурсе; (ииии) техничку помоћ и/или активности обуке повезане са прихватљивим капиталним инвестицијама које би осигурале успешну имплементацију.

Инвестиције	
(и) Припремни трошкови	
(ии) Капитална инвестиција/е	
(иии) Људски ресурси	
(ииии) Стручно-техничка помоћ	
УКУПНО са ПДВ у €:	

7. Финансијска анализа

- Како ће ова инвестиција утицати на ваш финансијски/новчани ток?

Инвестициона студија треба да покаже утицај на финансијске токове (приходи/расходи) пословања.

На пример:

* Приходи: (= планирана цена/планирана количина), потребно је приказати утицај на приходе који ће генерисати ову инвестицију, односно како ће се приходи кроз ову инвестицију повећати у периоду трајања пројекта или потенцијално дуже.

* Расходи: приказују све директне трошкове, оперативне трошкове, амортизацију и амортизацију у периоду трајања пројекта, односно када инвестиција заживи, постане оперативна.

Анализа се може изразити кроз пројекцију биланса успеха/биланса стања, тока готовине и/или дескриптивно.

- Опишите кључне претпоставке на којима се заснива финансијска анализа

	2022. у рсд	2023. у рсд	
Приходи од продаје до објаве Јавног позива за сектор за који аплицирате			
	Врста производа	Укупна количина у ј.м 2022.	Укупна количина у ј.м 2023.
Количина производње			
	Изражено у рсд 2022.	Изражено у рсд 2023.	
Трошкови укупни			
Сировина			
Енергенти			
Готови производи			
Полу готови производи			
Остало (превоз, радна снага, логистика)			

8. Усклађеност са законима и управљање ризиком

- Опишите усклађеност пословања са важећим прописима/захтевима за лиценцирање

- Опишите полисе осигурања применљиве на пословање. Да ли планирате да узмете неко осигурање? Ако да, који тип? Имате ли сада неку врсту осигурања и коју.

9. SWOT анализа пројекта

СНАГЕ

СЛАБОСТИ



ПРИЛИКЕ

ПРЕТЊЕ

